

МНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ
Факультет дизайну
Кафедра ергономіки і дизайну

Дипломна магістерська робота

на тему: Удосконалення проєктування шкільного одягу

Виконала: студентка групи МгШМК-20
Спеціальності 182 Технології легкої
промисловості,
освітньої програми Моделювання,
конструювання та художнє оздоблення
виробів легкої промисловості

Ольга КАЛУН

Керівник д.філ. Олена ГЕРАСИМЕНКО

Рецензент д.т.н., проф. Калина ПАШКЕВИЧ

Київ 2021

АНОТАЦІЯ

Калун О.Ю. Удосконалення проєктування шкільного одягу. – Рукопис.

Дипломна магістерська робота за спеціальністю 182 – Технології легкої промисловості освітньої програми «Моделювання, конструювання та художнє оздоблення виробів легкої промисловості» – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2021 рік.

В дипломній роботі розроблено рекомендації стосовно проєктування колекцій шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку з використанням сучасних прогресивних технологій моделювання одягу з високою художньою виразністю, використанням сучасних стильових рішень, модних тенденцій та інновацій в легкій промисловості та індустрії моди. В основі дипломної роботи лежить системний підхід до проєктування.

Ключові слова: шкільний одяг, проєктування, молодшої шкільної групи.

SUMMARY

Kalun O. Y. Improving the design of school clothes. – the Manuscript.

Thesis master's project on the specialty 182 – Technologies of light industry the education program «Styling, design and artistic finishing of light industry products» – Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2021.

In the degree project, recommendations were developed for the design of collections of school clothes for girls of primary school age using modern progressive technologies for modeling clothes with high artistic expressiveness, using modern style solutions, fashion trends and innovations in the light industry and the fashion industry. The thesis is based on a systematic approach to design

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОЄКТУВАННЯ ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ.

1.1. Аналіз етапів проєктування дитячого одягу

1.2. Аналіз асортименту шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи (загальна характеристика одягу для дівчаток молодшого шкільного віку)

1.3. Характеристика видів оздоблення дитячого одягу

1.4. Аналіз попередніх досліджень за темою роботи

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВОЛЮЦІЇ ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

2.1. Еволюція шкільного одягу в світі

2.2. Еволюція шкільного одягу в Україні у ХХ столітті

2.3. Розвиток сегменту шкільного одягу в діяльності українських брендів

2.4. Логотипи та нашивки в шкільному одязі

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ

3.1. Художньо-образні особливості дитячого костюма

3.1.1. Розробка класифікацій стильових напрямків в шкільному одязі

3.2. Художньо-образні особливості шкільного одягу для дівчаток в Україні та світі

3.2.1. Типові композиційно-конструктивні рішення шкільного одягу для дівчаток

3.2.2. Різновиди декоративних елементів шкільного одягу в колекціях сучасних брендів

Висновки до розділу 3

РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНОГО ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ ДЛЯ ДІВЧАТОК

4.1. Розробка рекомендацій по використанню елементів трансформації при проектуванні шкільного одягу для дівчаток

4.2. Розробка ескізів колекції шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи

4.2.1. Маркетингові дослідження шкільного одягу для дівчаток

4.2.2. Експертна оцінка якості сучасного шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку

4.2.3. Розробка творчої концепції колекції

4.2.4. Розробка творчої ідеї для створення колекції

4.2.5. Розробка фор-ескізів моделей колекції

4.2.6. Розробка творчих ескізів колекції шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

Висновки до розділу 4

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

В Україні на сьогоднішній день єдиного одягу для загальноосвітніх шкіл і навчальних закладів не має, але носіння об'єднаного однією темою вбрання в більшості шкіл є обов'язковою вимогою. Рішення про носіння тих чи інших предметів шкільного одягу з певним забарвленням або символікою приймається зазвичай на шкільній конференції, в якій беруть участь батьки, учні та педагоги.

Розробка сучасного шкільного одягу для дівчат молодшої шкільної групи – це клопітка праця, адже його створення пов'язано з врахуванням фізичного розвитку дитини, патріотичного, естетичного і етичного виховання. Проаналізувавши сучасний асортимент шкільного одягу стало зрозуміло, що вона дуже часто має низькі показники якості. Це в свою чергу призводить до зниження безпечності та погіршення зовнішнього вигляду одягу і не може бути використаний протягом декількох сезонів, як того хотіли б споживачі.

Актуальність теми обумовлюється тим, що на сьогоднішній день шкільний одяг для дітей має низькі ергономічні та естетичні показники якості. Оскільки в більшості навчальних закладів зовнішній вигляд шкільного одягу не регламентується або обирається колегіально за участю батьків та учнів, зростає важливість розробки гармонійних художньо-конструктивних рішень шкільного одягу, що відповідають актуальним тенденціям моди.

Тому розробка колекції шкільного одягу з підвищеними показниками якості, є дуже актуальною, адже асортимент одягу, який представлено сьогодні на ринку, не завжди якісний та часто не відповідає вимогам, що до нього висуваються.

На сьогоднішній день важливими є роботи, присвячені проектуванню дитячого одягу К. Л. Пашкевич, Т. М. Баранової, Л. В. Назарчук, Т. І. Ніколаєвої, Г. В. Омельченко; суттєвий внесок в розробку теорії та практики проектування дитячого одягу внесли такі вчені, як Г. Л. Бескоровайна, Є. Б. Коблякова, Т. В. Козлова та інші. Однак на сьогодні у зв'язку із зміною

умов життя, вподобань і вимог споживачів дослідження з проектування дитячого одягу, у тому числі шкільного, потребують оновлення і постійного вдосконалення.

Метою роботи є розробка рекомендацій стосовно проектування колекцій шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку з використанням сучасних прогресивних технологій моделювання одягу з високою художньою виразністю, використанням сучасних стильових рішень, модних тенденцій та інновацій в легкій промисловості та індустрії моди. В основі дипломної роботи лежить системний підхід до проектування.

Для досягнення мети в роботі поставлені такі задачі:

- проаналізувати сучасний процес дизайн-проектування дитячого одягу та асортимент шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи;
- проаналізувати та систематизувати відомості про оздоблення дитячого одягу;
- встановити особливості еволюції шкільного одягу у світі та Україні;
- дослідити існуючі різновиди логотипів та нашивок, що використовуються в шкільному одязі;
- окреслити стилістичне розмаїття художньо-образних особливостей дитячого костюма та розробити класифікацію стильових напрямків у шкільному одязі;
- виконати систематизацію художньо-образних особливостей шкільного одягу України та світу;
- розробити дизайн-проект колекції шкільного одягу для дівчаток з урахуванням актуальних тенденцій дитячої моди.

Об'єкт дослідження – проектування сучасного шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

Предмет дослідження є удосконалення проектування шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

Методи досліджень. Теоретична та методологічна основи дослідження - системний підхід до проєктування дитячого шкільного одягу. Проведено маркетингові дослідження, вивчено вподобання споживача, досліджено нові тенденції моди. Для створення колекції використана загальна методологія системного підходу до проєктування одягу. Результати досліджень оброблялись методом статистичного аналізу з використанням Microsoft Excel. Графічні матеріали розроблені в ході розробки колекції виконано з використанням комп'ютерної програми XaraDesignerPro 7.

Наукова новизна роботи полягає в узагальненні художньо-образних особливостей та встановленні типових композиційно-конструктивних рішень шкільного одягу для дівчаток.

Практичне значення отриманих результатів роботи полягає у тому, що:

- встановлено особливості художньо-образної виразності в дизайні шкільного одягу, що може слугувати основою для подальших досліджень та основою для створення нових колекцій шкільного одягу для дівчаток;
- розроблено рекомендації щодо оптимізації гардеробу шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку, його композиційно-конструктивних рішень та оздоблення.

Апробацію результатів дослідження представлено на Міжнародній науково-практичній конференції «Культурологія та мистецтвознавство: точки дотику та перспективи розвитку» (27–28 листопада, 2020 року, м. Венеція, Італія). Венеціанський університет Ка' Фоскарі.

Публікації.

1. Васильєва О. С., Пашкевич К. Л., Васильєва І. В., Гричанюк О. В., Калун О. Ю. Логотип та емблема як складові фірмового стилю закладів освіти України. Art and design. 2020. №4(12). С. 70–80.

2. Васильєва І.В., Гричанюк О.В., Калун О. Ю., Васильєва О.С. Трансформація як актуальний напрям дизайну шкільного форменого одягу.

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Культурологія та мистецтвознавство: точки дотику та перспективи розвитку» (27–28 листопада, 2020 року, м. Венеція, Італія). м. Венеція, 2020. С. 118–120.

Обсяг і структура дипломної роботи. Дипломна робота викладена на 114 сторінках комп'ютерного тексту (без додатків), складається зі вступу, чотирьох розділів, включає 11 табл., 20 рис., список використаних джерел містить 92 найменування, 2 додатки на _ сторінках.

РОЗДІЛ 1.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРОЄКТУВАННЯ ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ.

1.1. Аналіз етапів проєктування дитячого одягу

Процес проєктування одягу, як дорослого, так і дитячого складає значну частину процесу задоволення потреб і представляє абстрактну мислену й пізнавальну діяльність проєктувальника.

Розробка нових конкурентоспроможних зразків виробів є основною метою проєктування одягу, та досягається при виконанні певної послідовності дій, від постановки задачі до розробки рішення, що задовольняє комплекс необхідних вимог.

Проєктування промислових виробів – складний вид інтелектуальної діяльності, що не є ні наукою, ні мистецтвом, та все ж успіх якої нерозривно залежить від поєднання цих двох засобів пізнання. Системному аналізу підлягають такі предмети, як: навколишнє середовище, як зовнішній елемент системи, що проєктується; діяльність людини по створенню художніх систем; індивідуальний характер об'єкта проєктування; складна людино-машинна система. Засоби проєктування охоплюють в собі всі відомі знання, методи та уявлення всіх сучасних наук, та поширюються в таких сферах як виробництво, обслуговування, споживання, управління та дослідження. [1].

Процес проєктування можна розділити на такі основні етапи:

- аналіз допроєктної ситуації;
- синтез результатів аналізу;
- розробка творчої концепції;
- визначення основних завдань;
- пошук оптимальних рішень допроєктних завдань з використання сучасних методів проєктування [2].

Основні етапи проєктування представлені в додатку А, рис. А1

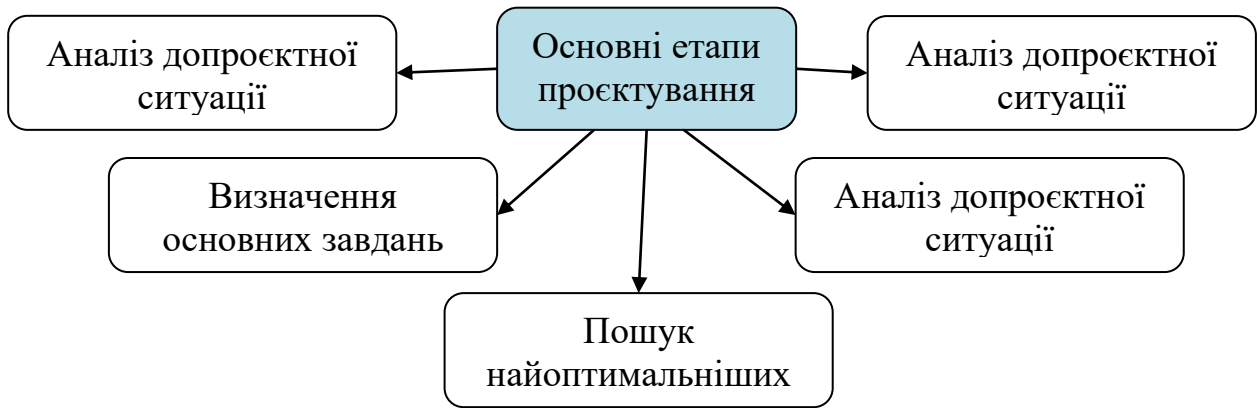

Рисунок 1.1.1 Схема основних етапів проектування

Основною задачею допроектних досліджень є вивчення існуючих зразків-аналогів на вітчизняному та європейському ринках. Результатом таких досліджень є інформація про загальну необхідність обраних виробів, також вирішуються конструктивні та технологічні вимоги до зразків, та при рішенні запуску кількість одиниць для забезпечення в них суспільної потреби.

Допроектний аналіз вихідної ситуації здійснюється двома способами, функціональний та композиційний.

Функціональний аналіз—базується на законах формоутворення та починається з фіксації моментів, що визначають можливості існування речі. Основні питання, що цікавлять проектувальника при використанні функціонального аналізу, це користь, комфорт використання, зовнішній вигляд, конструктивно - технологічні й технологічні параметри виробу.

Композиційний аналіз – сформований на закономірності композиції, як базу для вихідного матеріалу фіксує відсутність цілісності форми одягу. Мета композиційного аналізу – виявити типову морфологію, що властива виробам [3].

Наступним етапом в проектуванні одягу є синтез результатів аналізу – процес мислення і систематизації проектних відомостей, які відібрані при аналізі та об'єднанні в комбінаторні (аналогові) або спонтанно-інтуїтивні (асоціативні). В результаті процесу синтезу відомості з проведених досліджень

повинні реалізуватись одним з методів синтезу: комбінаторним, аналоговим або асоціативним.

Під час розробки творчої концепції зміст і її характер тісно пов'язані з основними тенденціями розвитку проєктної культури й суспільства загалом. Результатом синтезу є творча концепція - основна ідея, змістовий напрям цілей, завдань і засобів проєктування одягу. Для майбутнього предмету проєктування виконується пошук образу з врахуванням досягнень техніки, науки та культури (рис.1.1.1) [4, 5].

Рисунок 1.1.1 Схема етапів формування творчої концепції

Процес проєктування одягу починається з визначення основних завдань, що потребують вирішення, таких як: призначення і функції виробу. Таким чином метою проєктування становиться модернізація виробу на основі нової постановки завдання або розробка невідомого раніше технологічного принципу.

Вагомим етапом в проєктуванні є пошук найоптимальніших рішень проєктних завдань, для вирішення яких застосовуються сучасні методи проєктування, досягнення науки та техніки.

У 20-х роках ХХ ст. всі етапи проєктування зводилися до відповіді на такі питання як: хто споживач (для кого?); спосіб використання (для чого?); як втілити отриману ідею в виріб (як?). Такою була концептуальна модель яку запропонувала Н. Ламанова (рис.1.1.2). Сучасний процес проєктування одягу виконується по дещо іншій схемі, яка представлена в додатку А, рис. А2

Сучасне проєктування одягу можна розділити на такі основні методи розробки: макетування; моделювання; комбінаторика; трансформація; багатофункціональний одяг; кінетизм; деструкції; інверсії; модульний; проєктування безрозмірного одягу; з цілого шматка тканини (додаток А, рис. А2) [6].

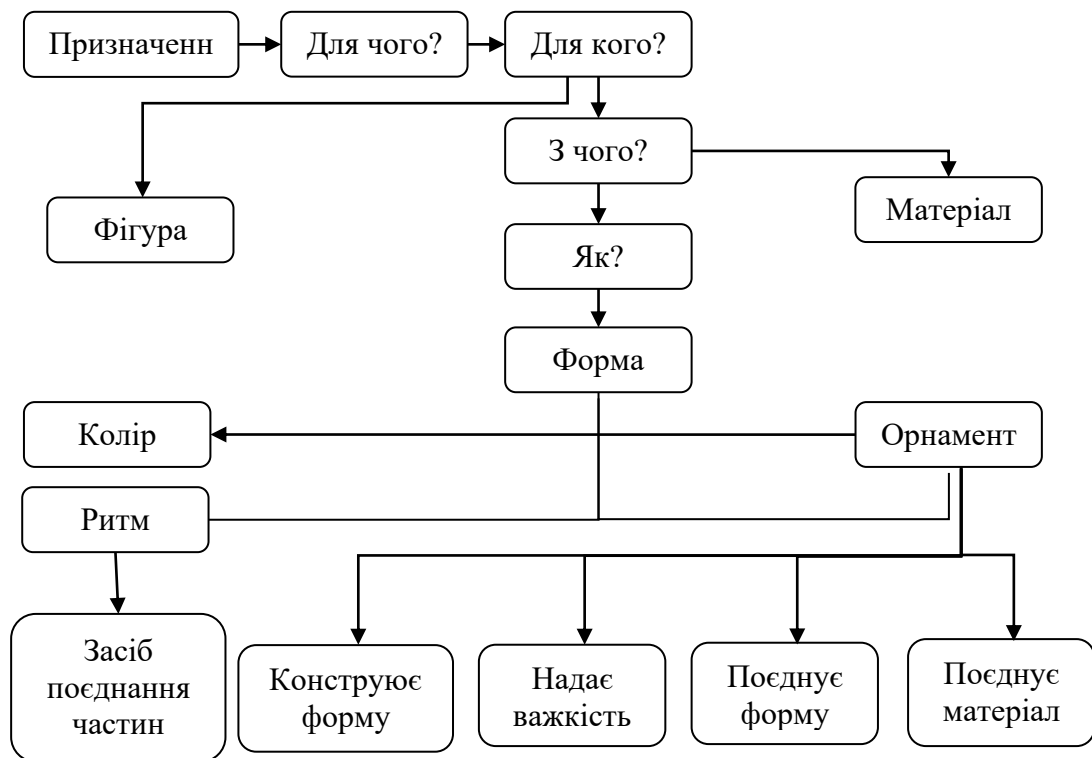

Рисунок 1.1.2 Концептуальна модель проєктування одягу по Н. Ламановій

Дослідженнями особливостей проєктування одягу для дітей різних вікових груп займаються науковці Г. П. Бескоровайна, С. В. Куренова, Л. В. Назарчук [7, 8]. У навчальному посібнику [7] розглянуто специфіку

проектування дитячого одягу, описані особливості статури фігур дітей різних вікових груп, наведені відомості про сучасну розмірну типологію дитячого населення. Розглянуто вихідні дані для проектування дитячого одягу і різні методики конструювання, оптимізація базових форм дитячого одягу з урахуванням основ художнього проектування. Освітлено напрямки проектування дитячого верхнього одягу з використанням конструктивно-технологічних елементів морфологічної трансформації.

Авторами Пашкевич К. Л. та Баранова Т. М. досліджено особливості конструювання дитячого одягу з урахуванням сучасних вимог, зокрема описано асортимент одягу, розглянуто системи і методи конструювання одягу для дітей з урахуванням статі та віку, та визначено, що вплив модифікацій дитячому одязі відчувається в основному у деталях і оздобленні [9].

Отже, в загальному випадку дизайн-проектування дитячого одягу виконується за тими ж етапами, що й дорослого, однак має особливості, що пов'язані з тілобудовою дітей різних вікових груп.

1.2. Аналіз асортименту шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи

Основними вимогами при виборі шкільного одягу стають: зручність; практичність; відповідна терморегуляція; доступність в різних цінових категоріях; практичність в період росту; відповідати естетичним потребам учня. Вимога в задоволенні естетичних потреб постає з проблеми, що школа як джерело одягу для учнів викликати негативні емоції. В залежності від цього, якщо учень буде відчувати фізичний чи психологічний дискомфорт при носінні шкільного одягу навчальні показники можуть понизитися. В школі за учнями встановлюються певні обов'язки, заняття, новий розпорядок дня, під час яких вони набувають навичок свідомого і планомірного засвоєння знань, долучаються до життя в новому колективі. Щоб розвинути відповідальність та

повагу до шкільного життя, з перших років в школярів виховують дбайливе відношення ставлення до підручників, зошитів та до шкільного одягу.

Гардероб дівчаток молодшого шкільного віку підрозділяють за призначенням: шкільна форма; спортивні костюми для занять на стадіоні, в спортивній залі та ігор в приміщенні; святковий одяг.

У такому асортименті речей дитина повинна орієнтуватися та почувати себе комфортно. Оскільки, таке різноманіття схожого за функціональністю одягу нераціональне, на допомогу виникло рішення щодо об'єднання одягу в комплекти за призначенням. Виходячи з цього, основним завданням модельєрів та підприємців стає виготовлення комплекту асортименту для дівчинки, в якому вона почувала б себе комфортно впродовж усього дня, та за весь період експлуатації шкільного одягу. При розробці шкільного одягу необхідно враховувати умови експлуатації, адже при правильному проєктуванні нових моделей одягу з урахуванням висунутих вимог дитина буде почувати себе комфортно та безпечно. Для створення шкільного одягу зазвичай використовують класичний, діловий та для дівчаток романтичний стиль одягу. Також, для урізноманітнення асортименту використовують такі підстили: елегантний стиль, мінімалізм, преппі [10, 11].

Існуючий асортимент сучасного шкільного одягу для дівчаток розділяють за сезонністю: літній, міжсезонний, зимовий. Підбір відповідного комплекту відбувається за сезоном та умовами в приміщеннях, у яких навчаються діти (рис 1.2.1).

Згідно з аналізом існуючих видів сучасного шкільного одягу МОН України рекомендує, для відповідності гардеробу дівчинки діловому стилю обирати наступні швейні вироби:

- футболки, джемperi, блузки світлих пастельних відтінків з матеріалів без яскравих малюнків і написів;
- спідниці. з матеріалів чорного, темно-синього, сірого кольорів (також клітинка, смужка). Спідниці в складку або спідниці-балони, які не будуть сковувати рухів для дівчаток, а для учениць старших класів

вважаються доречними моделі всіх видів, обмеження існує лише по довжині (± 15 см від коліна);

- штани з матеріалів темного кольору прямого класичного крою;
- жакети (типу шанель або укорочені на 2-3 гудзики);
- сарафани з однотонних темних матеріалів або у дрібну смужку;
- в'язані жилети, джемperi (без візерунків);
- класичні костюми-трійки (жакет, жилет, штани або спідниця).

Рис.1.2.1. Асортимент шкільного одягу верхнього плечового та поясного одягу для дівчаток

Для розробки шкільного одягу для дівчаток віком 6,5–8 років використовують силуети прямі та розширені від лінії талії, та напівприлеглий для учениць 9–10 років. Для урізноманітнення силуетів використовують різні конструктивні членування. При проектуванні суконь та сарафанів для учениць 1–3 класів зазвичай використовують конструктивні рішення з підвищеною лінією талії (близько до її природного положення). У дівчаток віком 8–10 років

відбувається деяка стабілізація фігури внаслідок зменшення інтенсивності росту; зміцнюється мускулатура; розвивається кісткова основа; опуклість живота зникає, формується талія; фігура стає стрункішою за рахунок подовження ніг. До 10 років пропорції тіла дитини постійно змінюються: відношення висоти голови до всього тіла можна виразити співвідношенням 1: 6 або 1: 6,5. Сукні та сарафани для дівчаток 9-11 років найчастіше випускаються напівприлеглого розширеного до низу силуету. Для отримання таких моделей їх проєктують з відрізними по лінії талії спідницями, або в комбінації – суцільнокрійний перед та відрізна по лінії талії спідниця ззаду і збоку. Довжина джемперів або блузок прямого силуету здебільшого закінчується нижче лінії талії, при розробці суконь на цьому рівні розташовують кишені, клапани, хлястики, планки [12].

Шкільний одяг розрізняють за призначенням: святковий, спортивний, повсякденний. Характеристику асортименту типового шкільного одягу для дівчинки залежно від призначення із найбільш розповсюдженою кольоровою гамою запропоновано в табл. 1.1.

Таблиця 1.1.

Різновиди шкільного одягу

Назва ознаки Призначення одягу	Кольори	Асортимент
Святковий	Білий, клітинка	Блузка, жакет, спідниця, штани, костюм, сарафан, сукня
Повсякденний	Однотонні темні кольори, пастельні тони, «білий верх, темний низ»	Блузка, штани, спідниця, жакет, жилет без яскравих малюнків і написів, сарафан, джемпер, фуфайка, светр
Спортивний	Білий, темні кольори	Фуфайка, спортивні шорти або штани, спортивні костюми

Проаналізувавши актуальну ситуацію на ринку шкільного одягу для дівчаток, отримано відомості про пропорційність випуску продукції різного асортименту (рис. 1.2.2).Грунтуючись на отриманих даних з проведеного

аналізу ринку встановлено, що найбільш розповсюдженими видами шкільного одягу для дівчат молодшої шкільної групи є такі швейні вироби:

- плечовий одяг – блузка (19%); жакет (15%), сарафан (13%), сукня (12%), джемпер (7%), фуфайка (6%), жилет (3%);
- поясний одяг – спідниця (17%), штани (9%).

Також під час проведення аналізу асортименту шкільного одягу для школярів, було обрано найбільш поширені композиційно-конструктивні рішення виробів для дівчаток молодшої шкільної групи (табл.1.2).

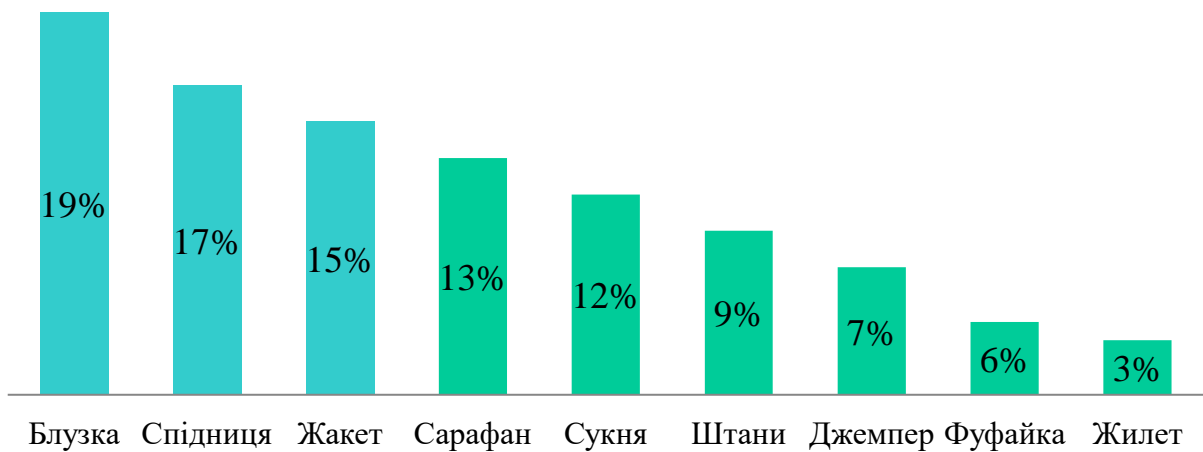
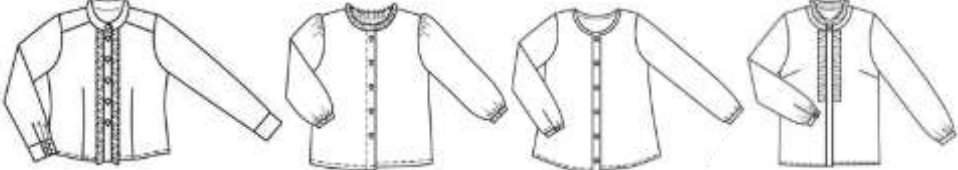

Рис. 1.2.2. Гістограма розподілу видів шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи, які найбільш часто зустрічаються на ринку

Отже, асортимент сучасного шкільного одягу для дівчаток, який пропонує сучасна індустрія моди, характеризується різноманіттям блузок, спідниць, жакетів сарафанів, також представлено сукні, штани та трикотажні джемperi і фуфайки. Переважно моделі одягу відрізняються характером членувань та конструктивно-декоративних елементів.

Таблиця 1.2

Типові композиційно-конструктивні рішення найбільш розповсюджених видів асортименту шкільного одягу для дівчаток

Вид асортименту виробів	Типові композиційно-конструктивні рішення
Блузка	
Спідниці	
Жакет	
Сарафан	
Джемпер, светр	

1.3. Характеристика видів оздоблення дитячого одягу

Відомо, що основними елементами на яких базується мода є деталі, фурнітура, оздоблюючі матеріали, доповнення та прикраси. Оздоблення – один з елементів, що визначає напрям моди на майбутній сезон. Щоб надати виробу того чи іншого характеру, прикрасити одяг чи визначити призначення виробу

(ситуація використання, сезон) використовують різні види оздоблення. Існує декілька понять «оздоблення» в легкій промисловості, і кожне з них має різну характеристику. Перш за все, оздоблення швейних виробів це декорування виробів різною вишивкою, складками, тасьмою, аплікаціями тощо. Наступне поняття характеризується художнім оздобленням тканини та трикотажних полотен що виконується за рахунок використання різних видів сировини та переплетень. Також поняття оздоблення характеризує собою процес кінцевої обробки текстильних матеріалів фарбуванням, тисненням, декатируванням, мерсеризацією, стабілізацією, друкуванням, ворсуванням, лоцінням і так далі. Незалежно від виду оздоблення мета залишається незмінною –забезпечення раціонального технологічного процесу виготовлення швейного виробу, результатом застосування якого буде відповідність вимогам покупців щодо експлуатаційних властивостей і споживчих якостей [13, 14].

Великий вплив на якість одягу та її конкурентоспроможність має оздоблювальна обробка виробу що виконується безпосередньо при виготовленні виробів у швейних цехах. Оздоблювальні технологічні операції в обробці швейних виробів проєктуються як самостійний технологічний процес або вносяться в технологічний процес їх виготовлення. Оздоблювальна обробка, не будучи самостійним елементом композиції, разом з конструктивними та конструктивно-декоративними лініями відноситься до композиційних елементів форми одягу. Оздоблення, при наявності в композиції одягу може виконувати такі функції як виявлення форми одягу, підкреслювати конструктивні лінії, виражати основну ідею композиції, доповнювати й прикрашати модель. Доповнення чи прикраса виробу, що є його оздобленням, може бути відсутнім, оскільки не для всякого одягу вона обов'язкова. Одні види оздоблення одночасно мають конструктивне та естетичне значення, інші — утилітарне та естетичне.

Застосовуючи оздоблення в композиції одягу, перш за все необхідно визначити кінцевий вигляд та спосіб технологічної обробки. Обов'язковими умовами при виборі способу виконання оздоблення є сумісність зіструктурно-

фактурними якостями, з утилітарними властивостям матеріалу, з формою та призначенням одягу. Щоб використати різні види декорування одночасно потрібно провести поглиблене вивчення можливості з'єднання їх в одному виробі та володіти певними вміннями та відчуттям композиції. Кінцевий вигляд та якість технологічного виготовлення елемента декору виробу може визначати виконання сучасним одягом його естетичних функцій. Забезпечення індивідуальності залежить від грамотного і вдалого використання обробки, а також інколи дозволяє підкреслити переваги та приховати недоліки фігури. Все більш конкурентоспроможним на ринку стає оригінальний виріб високої якості, а тому використання та комбінування оздоблення різних видів стає вірно обраним рішенням.

При проектуванні сучасного дитячого одягу з різних матеріалів асортимент застосованих оздоблень дуже різноманітний. Під час виробництва одягу використовують всі види декорування: давно відомі методи; нові технології виготовлення елементів прикрас; нетрадиційні, що пов'язані з властивостями конкретних матеріалів [15].

Базуючись на основі проведеного аналізу наукових джерел, визначено що Крюкова Н.А. розділяє всі види оздоблення на три класи: об'ємне (зміна просторового розташування матеріалу), поверхнєве (безпосередньо на поверхні виробу), додаткові аксесуари (знімні деталі). Всі відомі методи виконання декору було систематизовано за способом виготовлення.

1. Об'ємний декор умовно розділяють на дві групи: рухоме та нерухоме оздоблення. Рухоме оздоблення – компоненти, що досягаються свободою при зміні первинно їформи: волани, складки, плісе, драпіровки, гофре тощо. Нерухоме оздоблення – деталі, що закріплені за допомогою додаткових матеріалів (нитки, клеї, прокладки): защепа, буфи, декоративне вистьобування.

2. Поверхнєве оздоблення виконується безпосередньо на поверхні виробу без фактичної зміни просторої зміни та включає наступні види декору:

– обробні строчки й шви, що проектуються для підсилення конструктивних ліній;

- обробка шнуром, тасьмою, бахромою, сутажем (для обробки країв);
- декорування фурнітурою з різних матеріалів (пластмаса, метал, дерево, дорогоцінні метали та дерево);
- комбінування матеріалів (поєднання: схожих та відмінних за фактурою тканин одного кольору; тканин різних фактур і контрастного кольору);
- аплікація, виконана різними способами: клейовим, нитками, зварним;
- вишивка (ручна, машина), виконана за допомогою бісеру, стеклярусу, ниток, паеток, перл;
- інші види обробки.

3. До категорії додаткових (знімних) аксесуарів одягу відносять краватки, коміри, шарфи, кокільє, жабо, квіти, манжети, пояси та інше.

Крюкова Н.А. поділяє оздоблення за такими категоріями: виконане механічним методом (фізичними діями); оздоблення, що досягається дією хімічних процесів і препаратів. Також групує оздоблення за способом дії на матеріал та способом його з'єднання (фіксації) з виробом.

Процеси з хімічною дією на волокна змінюють їх структуру. До таких методів обробки відносять клейові з'єднання аплікацій і емблем з основним матеріалом, закріплення форм складок плісе.

Всі вище класифіковані види оздоблень використовуються при розробці та виготовленні швейних виробів. Процес вибору обробки залежить від певних характеристик матеріалів (волокнистого складу, фактури, фізичних властивостей), вигляду, форми та призначення виробу, а також від ряду інших чинників [16].

В той же час Єрмилова В.В. групує оздоблення за видами обробки, що представлені на рисунку 1.3.1. :

Рис. 1.3.1. Групи оздоблення за В.В. Єрмиловою [13].

В даній роботі використовують класифікацію оздоблення Козлової Т.В., що розділена на сім груп [17]. Характеристики груп оздоблення представлені на рисунку 1.3.2.

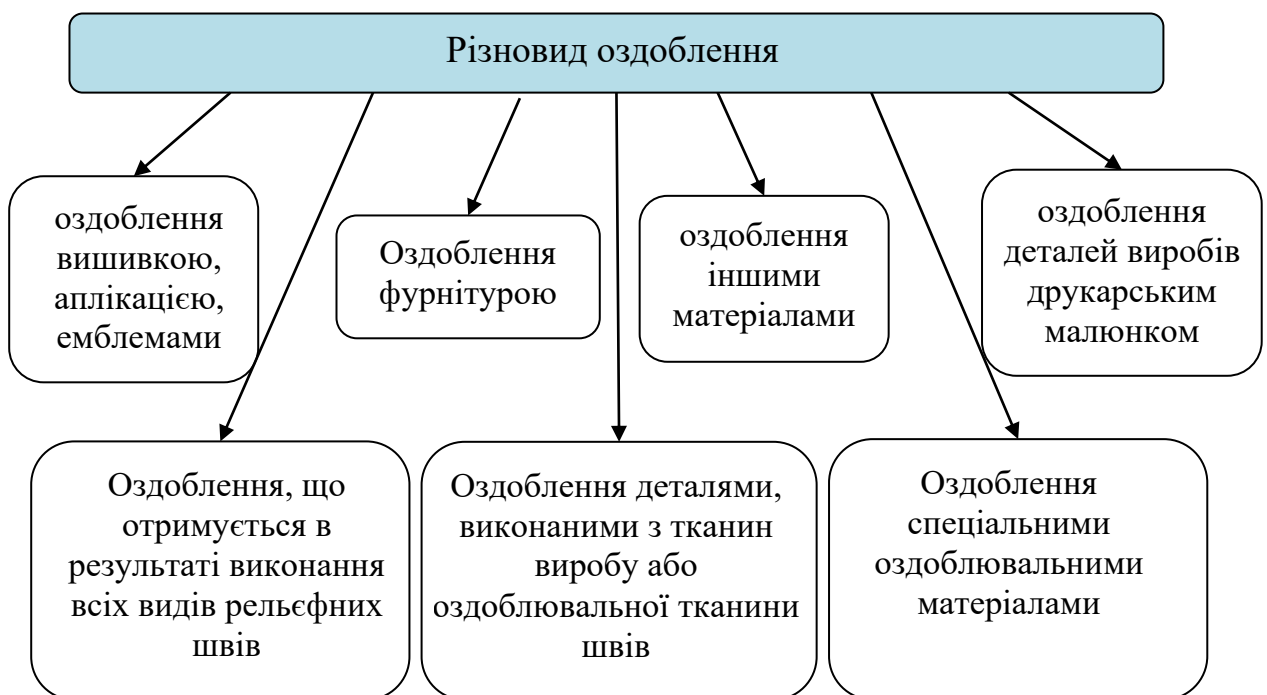

Рис. 1.3.2. Різновиди оздоблення за Т. В. Козловою [17]

Таким чином, проведені дослідження демонструють, що для кожного виду оздоблення характерна своя відмінність та особливість обробки. Тобто, використання декількох видів оздоблення в одному виробі потребують узгодження для збереження цілісності композиційного рішення моделі. Для удосконалення художньо-образного рішення дитячого одягу рекомендується обирати як класичне оздоблення, так і декоративні елементи, виготовленні за новими (нетрадиційними) технологіями.

1.4. Аналіз попередніх досліджень за темою роботи

Аналіз наукових праць багатьох авторів щодо процесу розробки дитячого одягу встановив що найбільш досліджені методи та етапи процесу проєктування визначають та регламентують технічний, інженерно-конструктивний аспект цього процесу, переважно не враховуючи його художньо-творчу основу. В існуючих на сьогодні наукових дослідженнях вивчають сучасну дитячу моду, однак досі дана тематика висвітлена недостатньо.

Вказане вище підкреслює актуальність досліджень феномену дитячої моди, задля розробки художньо-технологічних принципів проєктування перспективних конкурентоспроможних моделей дитячого шкільного одягу, на основі новітніх методів трансформації та формоутворення в умовах промислового виробництва.

Наукові роботи Н. Чупріної посвячені розгляду сучасних функціонуючих проєктних практик, аналізу процесу реалізації модних стандартів в продукти продажу та вивченню особливостей формування і реалізації актуальних тенденцій. Роботи автора присвячені теоретичному обґрунтуванню системи моди ХХ – початку ХХІ ст. як інтегрованої сфери дизайн-діяльності [18, 19, 20].

Автор О. Лагода проводила дослідження щодо роботи принципів організації презентації дизайну костюма. Також в дослідженнях визначено

історію змін образів, що репрезентуються в фешн-індустрії в таких форматах, як: тиражно-друковані, видовищні та віртуальні [21].

В науковій роботі «Класичний костюм в європейській моді ХІХ – початку ХХІ ст.: еволюція форм і художньо-стильових особливостей» Т. Кротова досліджувала історію класичного жіночого та чоловічого костюма, особливості виникнення та становлення європейської й світової моди костюма [22]. Разом з тим автором розглянуто художню структуру класичного костюма, його засоби виразності та композиційні рішення протягом різних історичних періодів.

Автор Костельна М визначила, що принципи дизайну дорослого костюма володіли суттєвим впливом на дитячу моду, однак на стадії крою відбувалося суттєве виокремлення рис органічності для розкриття особливостей силуету дітей різних вікових категорій [23, С.1051].

У статті О. С. Васильєвої, К. Л. Пашкевич, І. В. Васильєвої та М. В. Колосніченко досліджено еволюцію шкільного одягу в Англії та Франції ХVІ-ХХ ст., зокрема проаналізовано основні принципи формування шкільних костюмів для хлопчиків та дівчаток в різні часи [25].

Дослідження Н. Король були направлені на вивчення та аналіз принципів формування особливостей дитячого одягу, які характеризувалися становою диференціацією: протягом певного періоду прототипом для костюма привілейованих верств населення були європейські модні взірці, водночас дитячий одяг сільського населення ХХ ст. повністю відтворював зразки одягу дорослих (форма, крій, колорит, регіональну специфіку) [24, с. 14]. Крім того, автор досліджував засоби та особливості використання народних традицій в промисловому виготовленні дитячого одягу

Серед напрацювань зарубіжних авторів наукових праць, що досліджують особливості дорослої та дитячої моди ХХ – початку ХХІ ст., автори А. Studzińska та І. Frydrych зазначають, що в процесі створення дитячої моди світ почав враховувати сучасні тенденції, виділяючи серед них практичні аспекти, в наслідок чого дитячий одяг, при розробці якого застосовуються дані методи, набуває різноманітних форм і насиченої орнаменталії, при чому основними

характеристиками таких виробів стають: функціональність, безпека використання, формування особистісних характеристик у дитини. Крім того автори визначили, що застосування прийомів морфологічної трансформації в проектуванні дитячого одягу забезпечує комфортний стан дитини та дозволяє подовжити термін експлуатації виробу [26].

В науковій роботі «История костюма 1200 – 2000» автора Дж. Нанн досліджується дорослий та дитячий костюм різних століть, розглядаються історія виникнення, актуальні тенденції в одязі, особливості способів подачі в пресі інформації щодо костюма [27].

Науковці М. Яцини та В. Кетруші у своїх роботах розглядають аспекти проектування колекцій дорослого і дитячого одягу. В одній з таких робіт автори проводили досліди щодо розробки моделей дитячого одягу зі світло відбиваючими елементами для забезпечення безпечного руху дітей у темну пору доби. Під час досліджень авторами даної теми було розглянуто модні тенденції, існуючий асортимент світло відбиваючих елементів на ринку та розроблено моделі одягу для підлітків [28].

Авторами Z. Liao, S. Y. S. Leung, W. Du, Z. Guo було досліджено, що для раціонального планування асортименту виробів необхідно правильно оцінювати потреби споживачів, щоб на основі цього визначити план формування асортименту (кількості категорій товарів). Отже, у своїй роботі автори розглянули проблему планування асортименту одягу в галузі роздрібною торгівлі [29].

У дослідженнях Л. Перової та С. Муртазіної визначено властивості основних естетичних вимог, що впливають на проектування дитячого одягу [30]. Темою роботи стали художньо-образні елементи, що застосовують сьогодні при проектуванні дитячих виробів, та на основі аналізу пропонують альтернативу – застосування декоративних деталей із полімерних матеріалів, на основі яких можна розробити нові декоративні елементи, що дозволять розвинути новизну і оригінальність дитячого одягу.

У роботі авторів І. В. Васильєвої, М. В. Колосніченко, О. С. Васильєвої досліджено дизайн дитячого одягу та встановлено загальні принципи пропорціонування, що використовуються при створенні нових моделей шкільного одягу [88].

В результаті аналізу останніх публікацій встановлено, що проводяться дослідження особливостей проєктування та художнього оформлення зовнішнього виду дитячого одягу, у тому числі шкільного одягу. Проаналізувавши роботи авторів, було виявлено, що проблема художньої образності шкільного одягу для дівчаток ще не висвітлювалася як окремий предмет дослідження в спеціальній та науковій літературі. Натомість проєктування нових моделей шкільного одягу з підвищеними естетичними показниками набуває в сучасних умовах актуальності та потребує окремого дослідження.

Висновки до розділу 1

В процесі проведення аналізу сучасного стану проєктування шкільного одягу отримано наступні результати.:

1. Досліджено основні етапи проєктування дитячого одягу як елемента промислових виробів та особливості формування творчої концепції, визначено основні проектні завдання та методи їх вирішення.

2. Для удосконалення проєктування шкільного одягу для дівчинки молодшої шкільної групи запропоновано використовувати сучасні прогресивні технології моделювання та застосування сучасних стильових рішень, що відповідатимуть модним тенденціям.

3. Розглянуто існуючий асортимент сучасного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку та основні вимоги до нього. Проведено аналіз типових композиційно-конструктивних рішень шкільного одягу для дівчаток, виявлено найбільш розповсюджені моделі плечового та поясного видів одягу.

4. Надано характеристику видів оздоблення дитячого одягу та їх впливу на якість одягу. Розглянуто методи їх виконання, класифікації за способом виготовлення та наведено способи використання в одязі. Для удосконалення художньо-образного рішення дитячого одягу рекомендується комбінувати, виготовлене за класичними та інноваційними технологіями.

5. В результаті аналізу останніх досліджень встановлено, що актуальним напрямом подальших досліджень є еволюція шкільного одягу та художня образність одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕВОЛЮЦІЇ ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

2.1. Еволюція шкільного одягу в світі

Історія розвитку дитячої моди пов'язана із становленням дорослої моди протягом багатьох століть. Процес відокремлення наслідування в дитячому одязі дорослого костюму починається тільки у другій половині XVIII ст., продовжується в XIX і реально закінчується в XX ст.. До цього часу дитячий одяг був зменшеною копією чоловічого і жіночого одягу. Від Античності до Середньовіччя дитячий та дорослий одяг слідував за формами фігури людини, мав просту форму та нескладні покрої. Основною задачею був захист від негативного зовнішнього впливу середовища. Все, що характеризувало дитячий костюм, а саме форма, крій, тканини, колір, оздоблення, технологія обробки, деталі оздоблення костюма, було відтворенням особливостей моди жіночого і чоловічого одягу [25, с.51-52].

Таким чином, історія розвитку дитячої моди налічує більш ніж 200 років. До кінця XVIII ст. одяг дитини був ідентичною копією дорослого костюма. Маленькі дівчатка носили такі ж зачіски, криноліни та корсети, як і їхні мами. В одязі не враховувалися фізичні особливості дитячої фігури, він був перевантажений декоративними елементами та непристосованим до темпераменту дитини. Лише з XVIII – XIX ст., сукні дівчаток починають коротшати, з'являються мереживні панталони, а хлопчики носять короткі штани. З того часу дитяча мода вибирає свій самостійний шлях, де, у порівнянні з дорослою не так часто і різко спостерігаються зміни форм, силуетів та обсягів.

На початку XIX ст. з'явився дитячий одяг, який розділився за кольором. Дівчаток одягали в одяг рожевого кольору, а хлопчиків – блакитного. У дівчаток з'явилися сукні з легкими поясами, а для хлопчиків було розроблено піджаки. З проникненням у моду стилю ампір, дівчата почали носити сукні до

колін з панталонами, які виглядали з-під сукні, а хлопчики носили штани з воланами та короткі туніки. У середині XIX ст. модним стає матроський костюмчик, що користується популярністю досі [61].

Зміни в тенденціях костюму, що відбулися в XX ст. (зміни в системі організації костюму, орієнтація на все більшу відповідність функціональним потребам людини) вплинули і на формування дитячого одягу. Дитячий одяг отримав своє художньо-образне рішення та все більше став відповідати фазам зростання дитини.

Першими згадками про введення шкільного одягу на державному рівні стала Англія, під час правління короля Генріха VIII. За основу було взято уніформу солдат, ця форма була подана у вигляді довгого плащ-пальто виключно темно-синього кольору. В 1840-х рр. з відкриттям штучних барвників, модні товари перестали бути предметами розкоші та поступово стали все більш доступними масовому споживачу. Першою школою, де було прийнято рішення про використання цієї уніформи, став Госпіталь Христа для хлопчиків із малозабезпечених сімей, який так і зберіг за собою назву «школа синіх пальт».

Незважаючи на запровадження в світі нових поглядів на шкільний одяг, керівництво школи при Госпіталі Христа зберегло традиційне вбрання, яке складалося із подовжених фраків, білих «суддівських» краваток, вкорочених штанів-кюлотів та жовтих панчіх (табл. 2.1, п.1). Шкільний одяг зазнав трансформацій порівняно з виглядом, який він мав у XIX ст., однак незмінним залишився синій колір тканини та наявність пальт серед асортименту моделей, рекомендованих для носіння в даному закладі освіти. Сьогодні для шкіл Великобританії, які скасували обов'язковий шкільний одяг, характерним є дотримання системи «геральдичних кольорів», при якій учні обирають зручний їм одяг в певній кольоровій гаммі. Відомо, що деякі приватні навчальні заклади надають можливість придбати або замовити буквально все, від звичайних зимових та літніх костюмів до взуття, шкарпеток та головних уборів.

Таблиця 2.1

Композиційно-конструктивні рішення шкільного одягу учнів різних країн світу кінця ХХст.

№ країни	Країна	1-4 класи	5-9 класи	10-11(12)класи
1	2	3	4	5
1	Великобританія (Госпіталь Христа)			
2	Австралія			
3	Китай			
4	В'єтнам			

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5
5	Японія			
6	Шрі-Ланка			
7	Куба			

Згідно з британськими звичаями формувалася й шкільний одяг Австралії, відрізняється вона тільки відповідною легкістю і є більш відкритою, відповідною спекотному клімату регіону. Відповідно до кліматичних умов й активного сонця в багатьох навчальних закладах капелюхи та панамы являються складовою шкільного вбрання. Для всіх учнів молодших класів обрано класичні футболки-поло і шорти, для зручності під час активних ігор (таб. 2.1, п.2) [31].

Відійшовши від класичного стилю, Китай обрав для повсякденного використання костюм спортивного стилю. Учні китайських шкіл мають декілька видів шкільного одягу: святкову, повсякденну, для літа та зимову.

Після закінчення Культурної революції та до середини 90-х рр. XX ст. китайський ринок був наповнений розмаїттям кольорів та фасонів, а школи самостійно вирішували, який вигляд будуть мати учні. В Китаї, після виходу в 1993 р. державних стандартів для шкільного одягу, в яких містилися вимоги до свободи рухів, практичності та конкурентоспроможності шкільного одягу, було визначено що раціональніше уніфікувати її. Отже, школу відвідували хлопчики та дівчатка в спортивних костюмах, що виконували роль шкільного одягу (табл. 2.1, п.3) [32].

Дрес-код молодшого та середнього рівнів освіти В'єтнаму не відрізняється чимось особливим: звичайний темний низ та світлий верх з краватками. Учні старших класів надають перевагу темним штанам з білими сорочками без краваток. Винятком є право для учениць старшої школи носити білосніжний національний костюм «aodaï» (довга шовкова сорочка, одягнена поверх штанів). В деяких навчальних закладах його запровадили як повсякденний, а в інших – тільки для урочистих подій та свят (таб. 2.1, п.4) [33].

Згідно з історичними даними шкільний одяг в Японії з'явився в кінці XIX століття. Також багато цікавого відбувалося із японським шкільним одягом для хлопчиків. Наприклад історія про формування уніформи – «гакуран». Гакуран – чоловічий традиційний піджак із коміром-стійкою, форма якого була запозичена зі старовинного військового кітеля моряків. Такий одяг учні та студенти Японії, Кореї та Китаю носили упродовж 100 років. Та проблема була в тому що такий одяг почали використовувати й члени бандитських угруповань. В 70-хх рр. XX ст. психологами було запропоновано рішення про зміну такого типу одягу для хлопчиків, бо він став відомим як одяг із «темною аурую» і являється однією із причин шкільного насильства, що стало гострою соціальною проблемою. На сьогодні багато учнів шкіл Японії досі носять такий вид одягу та вже не задля підтримки традицій минулого, а більше як протест і виклик громадській думці [34].

На початку 20-х рр. ХХ ст. шкільна мода для дівчаток мала вигляд матросок європейського зразка. Сейфуку (матроський костюм) - таку назву отримав шкільний одяг для дівчаток. При розробці спідниць довжину проєктують до лінії коліна, дуже відомий образ в короткій спідниці учениці втілюють самостійно. Тенденція коротких спідниць з'явилася на початку 90-х рр., та сформувалася на сценічному образі поп-виконавиці Намі Амуро. Щоб швидко можна було змінити довжину спідниці, учениці підвертали зверху виріб, затягували його поясом та зверху прикривали джемпером, жилеткою або жакетом. В такому образі японські школярки, як правило, проходили відстань від дому до навчального закладу, а перед тим як увійти на територію школи підвороти відпускаються, щоб спідниця досягала регламентованої довжини (таб. 2.1, п.5). Натомість юні модниці радянських шкіл в 70-80-х рр. вкорочували спідниці назавжди, відрізаючи «зайву» довжину і підшиваючи поділ.

На території Шрі-Ланки школи в переважній більшості дотримуються єдиного стилю шкільного одягу. Шкільного одягу для хлопчиків 1–10 класів складається з білих сорочок з короткими рукавами та синіх шортів, юнаки старших класів замість шортів носять штани. В урочистих випадках одягається одяг повністю з білого матеріалу [35].

Шкільний одяг для дівчаток відрізняється від школи до школи, однак, як правило, вона повністю складається з тканини білого кольору. Можливі відмінності: сукня з короткими або без рукавів, з коміром або без. До суконь з білого матеріалу зазвичай додається краватка (таб. 2.1, п.6).

Кубинські учні отримують безкоштовно як одяг так і підручники. Сарафани і шорти насиченого вишневого відтінку для учнів молодших класів, жовті спідниці, брюки та білий верх для учнів середніх класів, блакитні сорочки, синього кольору брюки та спідниці для старшокласників. Куба одна з небагатьох країн, що досі наслідує погляди Радянського Союзу, в якій всі діти є членами підрозділів компартій, тож як піонери виділялися своїми галстуками,

кубинський одяг доповнюється червоною або синьою косинкою (таб. 2.1, п.7) [33].

Таким чином, досліджено художньо-образні особливості шкільного одягу різних країн. Встановлено, що під впливом соціальних змін та культурного розвитку суспільства вигляд шкільного одягу різних країн набував характерних образних особливостей та певних композиційно-конструктивних рішень.

2.2. Еволюція шкільного одягу в Україні у ХХ столітті

Еволюція шкільного одягу нерозривно пов'язана з розвитком і становленням дитячої моди в Україні та світі. На початку ХХ ст. відбувається зародження дитячої моди, однак поширення актуальних тенденцій відбувається повільно, що пов'язано з переважно кустарним виготовленням одягу та відсутністю достатньої кількості матеріалів.

На початку ХХ століття в Україні у школах зовнішній вигляд дівчаток регламентувався, зокрема був поширеним святковий варіант шкільного одягу, що складався з білого фартуха та сукні, та повсякденний варіант, що передбачав фартух чорного кольору. Учениці 1–4 класів носили сукні із тканини коричневого кольору, дівчатка середніх класів – синього, а одяг для старшокласниць був зеленого кольору. Для участі в урочистих заходах старші дівчатка повинні були з'явитися в сукнях з білого матеріалу.

У 1918 році було скасовано обов'язкове використання шкільного одягу у закладах освіти, що було пов'язано у першу чергу з відсутністю фінансування шкіл та моральним старінням поширеного у той час шкільного одягу, особливо для хлопчиків, який був аналогом військової форми. Однак вже у 1920-му році для учениць гімназій було прийнято шкільний одяг, що складався із фартуха та сукні із тканини коричневого кольору. У зв'язку зі значною вартістю матеріалів для виготовлення одягу запровадити повсюдно шкільний одяг на державному рівні не було можливості.

У середині ХХ ст. розвиток моди в Україні був залежний від Загальносоюзного будинку моделей одягу, який задавав тон майбутнім тенденціям та напрямам, представляв перспективні колекції моделей одягу для дорослих та дітей всіх вікових груп, що повинні були враховуватись при розробці колекцій одягу регіональними Будинками моделей одягу. Щоб виконати завдання щодо створення певного асортименту вбрання для своїх споживачів, кожний Будинок моделей одягу розробляв і презентував по дві колекції одягу щороку (зимову та літню) [36,с.101]. Оскільки Україна була однією з найбільш потужних республік в плані кількості Будинків моделей одягу, вона займала вагому позицію у розвитку моди в Радянському Союзі [37, с. 19].

Період невизначеності щодо зовнішнього вигляду школярів та одягу, який можна було носити у школах, тривав до 1949 року, коли було видано постанову про обов'язкову семирічну освіту, що стало поштовхом до появи шкільного одягу для всіх видів навчальних закладів. У 1950-ті роки шкільний одяг, що носили учні та гімназисти, був обов'язковим, та мав подібний вигляд: він складався з вовняних штанів і сорочки із щільних тканин, яку носили з ременем або поясом.

Одяг учениць Смольного інституту довгий час залишався прототипом шкільного одягу для дівчаток на початку ХХ століття – довгі сукні та фартухи з оборками, довжиною трішки вище спідниці сукні. Для оздоблення образу учениці манжети та комірці виконувалися із білого матеріалу та були знімними – якщо вони бруднилися, то пришивались нові. Зачіску обирали таку, щоб була змога вплести банти. Для різних територіальних громад могли бути відмінності в кольорі суконь. Можлива варіація кольору сукні була єдиним допустимим експериментом в зміні форми чи стилю: за одяг іншого конструктивного рішення чи довжини могли суворо покарати.

Подальший розвиток моди та удосконалення зовнішнього вигляду шкільного одягу пов'язаний з рядом аспектів:

- розвитком промислового виготовлення одягу;

- науковими розробками з удосконалення конструктивних рішень дитячого і дорослого одягу, що велись у наукових установах;
- поліпшення художньо-образних рішень моделей одягу зусиллями художників-модельєрів українських Будинків моделей.

У 1970-х рр. в Україні функціонувало 10 Будинків моделей одягу: Львівський, Київський, Харківський, Донецький, Дніпропетровський, Одеський будинки моделей, Республіканський будинок моделей трикотажних виробів а також Республіканський будинок моделей взуття, Республіканський будинок моделей Міністерства побутового обслуговування населення, Республіканський будинок шкіргалантерейних виробів. [38,с.37]. Будинки моделей запускали в продаж дослідні партії конкурентоспроможних моделей одягу для отримання оцінки споживача, крім того розробляли нові колекції та представляли їх на підприємствах, в магазинах та навчальних закладах. Основне завдання художників-модельєрів у цей період – «створювати не унікальні зразки для вибраного кола людей, а розробляти модні промислові колекції для широких верств населення» [38, с. 36]. Тому, в Україні ХХ ст. актуальні моделі та колекції дитячого одяг розроблені дизайнерськими брендами, Будинками моделей одягу представляли споживачам за допомогою преси, телебачення, кіно, показів мод на підприємствах, магазинах, навчальних закладах тощо.

Удосконалення художньо-образного рішення шкільного одягу відбувалося поступово, у декілька етапів. Після реформи у 1962 році обов'язковим шкільним одягом для хлопчиків було прийнято вовняний костюм із тканин сірого кольору: комплект складався із штанів, однобортного піджака з трьома чорними пластмасовими гудзиками, кашкету з кокардами та ремня. Ще одна реформа шкільного одягу в 1973 році стосувалася зміни зовнішнього вигляду школярів молодших класів: уведено в користування вовняні костюми із матеріалів темно-синього кольору. Штани та куртка для хлопчиків набули стриманих прямих силуетних форм, оздоблені моделі шкільного одягу були алюмінієвими гудзиками білого кольору. Також одяг доповнювався емблемами,

що були виконані з м'якого пластику та містили зображення відкритого підручника та сонця, що сходить. Місцем розташування емблеми на одязі був рукав куртки.

Вимоги щодо зовнішнього вигляду дівчаток змінились лише у 1980-их роках – у цей період довжина спідниці стала трохи коротшою та менш жорстко регламентувався вид зачіски. Також у 1980 році курточку та штани для хлопчиків було замінено на вовняний костюм такого ж темно-синього кольору, що складався із піджака та штанів. Від попередніх варіантів костюмів залишилися дві нагрудні кишені на піджаку та доповнення –краватка червоного кольору. Шкільний одяг для старшокласників виконувався із якісних матеріалів, недорогих по вартості, тому він став хорошою альтернативою класичних костюмів для підлітків та працюючих чоловіків. Оскільки виробництво шкільної форми для старшокласників не було розраховано на такий попит, згодом вона потрапила в розряд дефіциту.

Шкільний одяг для дівчат значних змін зазнав у 1984 році – було введено костюм-трійку синього кольору, до якого входили спідниця трапецієподібної силуетної форми зі складками спереду, жилетка та жакет з накладними кишенями. Костюм можна було носити як весь одразу, так і окремо жакет або жилетку в комплекті зі спідницею. У 1988 році було дозволено використання дівчатками штанів у шкільному одязі на зимовий період. Блузки для дівчаток були у варіантах із короткими або довгими рукавами та виготовляли із тканин білого кольору.

Після розпаду Радянського Союзу загальний шкільний одяг відійшов в минуле та розпочався новий етап розвитку дитячої моди. Проголошення незалежності Україні вплинуло усталену систему проектування і виготовлення одягу, що склалася у промисловості на той час. З урахуванням змін, що відбулись у суспільстві, у закладах освіти відмовилися від носіння обов'язкового шкільного одягу.

Індустрія дитячої моди в Україні на початку 1990-х рр. набуває інтенсивного розвитку – створювались великі бренди, переважно на базі

існуючих підприємств, та дизайнерські майстерні з невеликими колективами. У сфері української моди дитяча мода в 1990-х років. відіграла вагомую роль, тому що в 1996 р. була організована перша виставка дитячих товарів та одягу – Baby Expo. Згодом, в 1997 р. відбулося відкриття першого в Україні Тижня моди – Ukrainian Fashion Week, котрий став першим тижнем pret-a-porter у Східній Європі.

Зовнішній вигляд одягу для школярів зазнав значних змін в наступний період, що стало результатом становлення і розвитку індустрії моди в нашій державі. При розробці нових моделей одягу, у тому числі дитячого, стали враховуватись актуальні тенденції світової моди, художньо-образні рішення шкільного одягу перестають диктуватись централізовано виключно Будинками моделей одягу. Все, що стало потрібно для встановлення певного виду шкільного одягу для учнів – зафіксувати положення про дрес-код в локальному нормативному акті навчального закладу. Спеціальний одяг для школярів регулював указ президента від 12 червня 1996 року № 417 «Про шкільну форму для учнів середніх закладів освіти» [40].

З часом, після скасування єдиної шкільної форми, рішення про потребу шкільного одягу для учнів залишається на розгляд керівництва навчального закладу та батьківського комітету (або побажань самих батьків). На замовлення приватних навчальних закладів, ліцеїв та деяких шкіл дизайнери розробляють окремі колекції шкільного одягу для учнів, що стало запорукою поступового удосконалення дизайн-проектування дитячого одягу різного призначення. Таким чином, розвиток шкільного одягу еволюціонував від загального художньо-образного рішення для всіх закладів освіти до нових реалій, у яких шкільний одяг виділяє та підкреслює належність учнів до певного навчального закладу.

Створення окремих колекцій шкільного одягу є актуальною темою та цільовою потребою для сучасних українських брендів та підприємств. Одним з перших дизайнерів, хто розробив колекцію одягу для дітей, був Андре Тан. Першу колекцію український ринок побачив в 2008 р., згодом, у вересні 2018 р.

результатом подальших напрацювань стає відкриття окремої лінії дитячого одягу ANDRETAN KIDS [41]. В той же час, у 2014 р., на ринок презентувала свою колекцію дитячого шкільного одягу дизайнера Л. Пустовіт [42].

Популярною практикою серед більшості дизайнерів є розробка колекції різного асортименту в сезон їх найбільшої актуальності. Наприклад колекції шкільного одягу випускають допочатку нового навчального року, колекції суконь та урочистих вбрань до випускного балу, та розробка колекцій, що присвячені різним темам: Різдво, Новий рік та інші події.

Серед українських дизайнерів дитячого одягу – Віктор Анісімов, Світлана Бевза, Оксана Караванська, Лариса Лобанова, Наталія Каменська та Олеся Кононова, Лілія Пустовіт, Андре Тан тощо. Відомим розробником дитячого одягу є бренд ТМ Пара Solo, заснований у 1999 р. дизайнерами Лілією Кухарчук та Юрієм Бабаєвим, котрий з 2005 р. представляє колекції на українських тижнях моди Ukrainian Fashion Week, Lviv Fashion Week, Ukrainian Kid's Fashion Week тощо.

Таким чином, на початку 1990-х рр. індустрія дитячої моди в Україні інтенсивно розвивалась – створювались дизайнерські майстерні з невеликими колективами та великі бренди на базі існуючих підприємств з виготовлення одягу. Дитяча мода в 1990-х рр. відігравала значну роль у сфері української моди, оскільки в 1996 р., на рік раніше відкриття першого в Україні Тижня моди Ukrainian Fashion Week, організовано спеціалізовану виставку дитячих товарів і одягу Baby Expo. З 2006 р. в рамках Baby Expo проходить окрема виставка дитячої моди Children's Fashion Fair (спочатку називалась Baby Fashion), яка, зокрема, проводить конкурс ділового дитячого одягу «Діловий стиль. Школа».

Внаслідок розвитку індустрії дитячого одягу та дитячої моди у 2016 р. відбулося відкриття Ukrainian Kid's Fashion Week – спеціалізованого тижня дитячої моди. Відомо, що він й досі залишається платформою для представлення нових колекцій дитячого одягу. Тиждень дитячої моди проводиться в таких містах: Київ, Харків, Одеса та Дніпропетровськ.

Незалежно від періоду чи сезону, в колекціях дитячого одягу, що випускається українськими та світовими брендами, здебільшого є принаймні декілька капсул з яких можна сформувати комплект шкільного одягу.

Указом Президента України від 20 червня 2019 року № 418/2019 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України» скасовано указ про обов'язковий шкільний одяг для учнів середніх закладів освіти[39]. Однак в сучасних реаліях шкільний одяг продовжує впроваджуватись як рекомендований різними закладами освіти для підтримання гуртового духу школярів та підтримання елітарного статусу навчального закладу.

2.3. Розвиток сегменту шкільного одягу в діяльності українських брендів

Поняття «шкільна форма» відійшло в минуле, разом із довготривалими суперечками, щодо необхідності такої. Хоч й існує думка, що шкільна форма сприяє дисципліні, не відволікає дітей від навчання, відрізняє учня певного навчального закладу від іншого та є своєрідним корпоративним одягом знаходяться й супротивники такого положення. Представники концепції «Нової української школи» притримуються думки, що навчальний процес має базуватися на основі дитиноцентризму, а корпоративна шкільна форма є завадою в формуванні своєї унікальності та неповторності учня.

Оскільки суперечки, щодо цієї теми не припинялися протягом багатьох років, Міністерство освіти представляло накази «Про шкільну форму» (№929 від 3 жовтня 2017 року) та «Про дотримання педагогічної етики працівниками навчальних закладів міста Києва» (№43к від 25 січня 2016 року), згідно яких наявність чи відсутність шкільної форми регулюється радою школи [43, 44].

Компромісом в даній складній ситуації стало рішення заміни в статутах навчальних закладів поняття «шкільна форма» на діловий стиль одягу, хоч і не

всі підтримали таке рішення, й просто скасували шкільну форму без жодних альтернатив.

«Діловий шкільний одяг» – одяг класичного стилю, єдиної встановленої кольорової гами та подібного художньо-образного рішення моделей.

Для затвердження ділового стилю одягу в межах навчального закладу є декілька вагомих причин:

- для створення в школі ділової і робочої атмосфери під час навчального процесу, необхідної для занять;
- для дисципліни учнів, мотивації на навчальну діяльність;
- для засвідчення приналежності до певного навчального закладу, для приближення процесу освіти до європейського простору;
- для виховання в учнів естетичного смаку, культури одягу.

У різних школах форма може відрізнятися дизайном та кольором, а також атрибутикою (нашивки, краватки, емблеми). Найчастіше складається з піджака або жилета, із штанами для хлопчиків та спідничок для дівчаток. Вона буває як однотонної, так і різноманітної колірної гами. Наприклад, синій, зелений або бордовий піджак та темні штани. Шкільний одяг для дівчаток може комплектуватися піджаком та спідницею або брюками, жилетом, сарафаном, сукнею, кофтою та навіть кардиганом. В комплекти шкільного одягу входять також блузки, сорочки, водолазки, светри. При цьому шкільна форма сьогодні є досить демократичною та припускає різні фасони, що дозволяє підкреслювати переваги фігури та виховувати добрий смак. Наприклад, плісовані або прямі спідниці, рівні або звужені штани, одно-або двобортні піджаки і т.д.

Українська дитяча мода, в особливості шкільний одяг, декларує себе в новій якості, як позбавлена від стереотипів колективізму і з проявами індивідуальної творчої особистості. В сфері, що активно розвивається модельєри активують своє мистецтво зважаючи на економічні, психологічні, естетичні та інші фактори ринку. Для створення індивідуального стилю, який відповідатиме тенденціям моди, вітчизняні модельєри надихаються світовими

трендам в колекціях, ознайомлюючись з останніми новинами в модних журналах та ЗМІ. Для усвідомлення процесу моделювання в умовах України, його досягнення та проблеми, необхідно розглянути та проаналізувати особливості творчої діяльності окремих дизайнерів, та мистецькі традиції що вплинули на творців. Український ринок шкільного одягу, незважаючи на складні політичні та соціально-культурні чинники, розвивався та розвивається відповідно до тенденцій західноєвропейської моди.

О. Караванська – модельєр, творчість якого знаходиться в стані постійного розвитку, вдосконалення вже знайденого і пошуку нового, який необхідно знайти серед одноманітності повсякденного життя і непередбачуваності сучасного глобалізованого світу. Крім цього, вона вважає себе дизайнером верхнього одягу з м'яких, громіздких, товстих тканин, з яких можна створювати «живі» і монументальні конструкції. Дизайнерка надає великого значення художнім аксесуарам, які широко представлені в її колекціях. Одна з засновниць української дитячої моди Оксана Караванська почала працювати над дитячим одягом у 2005 р., презентувавши лінію дитячого одягу OK'IDS by OKSANA KARAVANSKA. Вона є однією з тих дизайнерів, які є обличчям сучасної української моди, у тому числі дитячої.

Встановлено, що в різні роки на Ukrainian Fashion Week у колекціях жіночого і чоловічого одягу презентували окремі моделі дитячого одягу наступні бренди: POUSTOVIT (1998 р.), ТМ Пара Solo (1999 р.), ANDRE TAN (2002 р.), Kamenska Kononova (з 2014 р. – Lake Studio), TAGO (2006 р.), IrynaDil (2012 р.), Jean Gritsfeldt (2012 р.), PolinaVeller (2012 р.), Т. Mosca (2014 р.) тощо

У 2014 році Л. Пустовіт розробила концептуальний дизайн шкільного одягу для Новопечерської школи. Одяг виконаний в класичному стилі, що дозволить йому залишатися актуальним не один сезон, але доповнений незвичайними деталями - контрастними краватками, різнокольоровими жилетами і гольфами. Так, основний комплект одягу для дівчаток складається з жакету, спідниці і блузки, а у хлопчиків з піджака, брюк і сорочки (додаток Б, рис. Б.1.7) [49]. Дизайнерка розділила за колірною гамою одяг для учнів

старших і молодших класів. Сірий - це базовий колір збірки: у поєднанні з жовтим він представлений для молодших учнів, з ліловим - для старшокласників.

Також серед відомих брендів виділяється Andre TAN, одноіменний дизайнер презентував колекцію шкільного одягу з 2008 року (додаток Б, рис. Б.1.5) [36].

В його роботах гармонійно поєднуються характеристики комфорту та фірмового стилю SMART Couture. Колекція Andre TAN Kids, осінь-зима 21/22 характеризується стильним і зручним casual, модель наслідують дорослі тенденції щодо oversize і unisex. До колекції увійшли блузи, сорочки вільного крою, спідниці, сукні, штани, лонгсліви, бомбери, худі та куртки. Для виготовлення моделей застосовувалися безпечні високоякісні матеріали, які не сковують рухів. Основні кольори колекції: сірий, білий, бежевий, зелений, чорний і темно-синій. В оздобленні одягу Andre TAN Kids використано принт-комікс, оригінальні написи та фрази тинейджерів, що мають схожість із тимчасовими татуюваннями (додаток Б, рис. Б.1.5) [36].

Ще один український бренд, для якого одяг розробляє Віктор Анісімов – TAGO [56]. Лінійка TAGO school by Viktor Anisimov включає найбільш варіативний асортимент одягу для хлопчиків і дівчаток молодших класів: кардигани, жилети, сорочки, жакети, гольфи, штани, джемпера, а також спідниці, сарафани, сукні, кофти, блузки і костюми. Лаконічні моделі виконані в трьох варіантах (чорному, синьому і в клітинку-тартан) (додаток Б, рис. Б.1.6) [57].

Популярною практикою серед українських дизайнерів стало створення окремих колекцій шкільного форменого одягу, що мало суттєвий вплив на розвиток шкільного одягу в Україні на початку XXI століття. Серед українських дизайнерів дитячого одягу – Віктор Анісімов, Світлана Бевза, Жан Гріцфельд, Наталія Каменська та Олеся Кононова, Оксана Караванська, Лариса Лобанова, Лілія Пустовіт, Андре Тан, Анастасія Іванова тощо. Відомим розробником дитячого одягу є бренд ТМ Пара Solo, заснований у 1999 р.

дизайнерами Лілією Кухарчук та Юрієм Бабаєвим, котрий з 2005 р. представляє колекції на українських тижнях моди Ukrainian Fashion Week, Lviv Fashion Week, Ukrainian Kid's Fashion Week тощо.

Окрім тижнів моди дитячий одяг українських дизайнерів, брендів і торгових марок презентується на виставках промислових товарів, таких як Kyiv Fashion Kids, Children's Fashion Fair тощо. Серед українських дизайнерів, які в різні роки презентували колекції дитячого одягу на Children's Fashion Fair – Оксана Караванська, Оксана Мосієнко, Ольга Балашова, Ольга Хитриченко, Софі-Марія Седова, ТМ StellaShakhovskaya, ПараSolo, Наталія Бойко (МД Модные детки) тощо.

Серед брендів, які сьогодні представляють колекції шкільного одягу на промислових виставках – RITO (1991 р.), ТМ Luxik (1994 р.), Svetkov ТМ (1996 р.), ТМ SMIL (2004 р.), ТМ Дитяча мода «САШКА» (2005 р.), TAGO (2006 р.), ТМ VIANI fashion kids (2010 р.), MISS DM (2014 р.), FOBERINI (2014 р.), Зерно (2014 р.), ТМ SMIL (2014 р.), Miracle Me (2015 р.) тощо. Крім того, шкільний одяг в Україні презентують бренди TAIS, LUKAS-KIDS, MARTUSYA DESIGN FOR KIDS, FILATOVA та інші.

Бренд ТМ SMIL, заснований у 2004р. в Одесі, що прагне до того, щоб одяг українського виробництва відповідав європейським стандартам якості. У виробництві використовують матеріали, що мають сертифікат Oeko-Tex® Standard-100, які підтверджують екологічну безпечність продукції, що є вагомим показником при виробництві одягу для дітей. Остання колекція повсякденного одягу має напрямок на практичність та комфорт, тому більшість виробів з трикотажних матеріалів. В колекцію увійшли трикотажні футболки, світшоти, кофти, джемperi, бомбери і т.п. Колекція 20/21 шкільного одягу для дівчаток представляє собою асортиментний ряд блузок, спідниць, суконь, сарафанів із різноманітним оздобленням рюшами, оборками, воланами та оздобленням з інших матеріалів (органга). Кольори з виробництва використовує класичного ділового стилю (білий, пастельний, синій, чорний) (додаток Б, рис. Б.1.1) [50].

Також на українському ринку відомий бренд LUKAS-KIDS створений в 2007р., що представляє декілька колекцій дитячого одягу: Lukas (одяг на кожен день), Mr. Lukas (діловий одяг для хлопчиків), My school by Lukas (шкільний одяг). Основна задача компанії слідкувати за зміною тенденції дитячої моди, з якою вони вдало справляються оновлюючи колекції від сезону до сезону. Колекціям властиві вишуканість, якість і комфорт, які представлені в total look, за допомогою яких можна скомбінувати нові практичні комплекти. В останніх колекціях бренду характерно прослідковувалися моделі з трикотажних матеріалів з оздобленням із органзи : трикотажні топи та футболки, спідниці з органзи на підкладці. Також в асортименті присутні класичні блузи, спідниці сарафани, сукні та жакети з художньо-образними рішеннями, що відповідають останнім тенденція моди. Компанія використовує класично ділові кольорові відтінки – білий, сірий та чорний (додаток Б, рис. Б.1.2) [51].

Понад 20 років назад було засновано бренд одягу Svetkov ТМ, який орієнтується на виробництво верхнього дитячого одягу та шкільного вбрання. При проектуванні одягу з манжетами враховують додаткові припуски, для носіння одягу в період росту. Компанія ТМ «CVETKOV» регулярно бере участь в CHILDREN'S FASHION FAIR та Baby fashion, де представляє нові колекції одягу, серед яких і моделі шкільного ділового стилю.

В колекцію 2020 року увійшли різноманітні моделі жакетів, сарафанів, спідниць, штанів, шортів в класичному стилі. В оздоблені використовують різні декоративні елементи , банти та брошки що відкріплюються, рюши, складки та оздоблення фурнітурою. Вишивка, що використовується в декорі, має стилістичний зв'язок з предметним світом певної вікової групи, надає оригінальний стиль споживачу. Гама кольорів представлена як класичними поєднаннями, так і яскравими (додаток Б, рис. Б.1.3) [53].

На ринку дитячого одягу ТМ Pupa Atelier з'явився вперше в 2016 році та презентував колекції шкільного одягу. Компанія представляє себе, як одну з тих хто не шиє і ніколи не шили шкільну форму, будучи противниками обмежень, вони створюють стильний, сучасний, елегантний одяг, що відповідає стилю

смарт-кежуал. Капсульна колекція бренду дозволяє організувати різноманітність образів і дає можливість учню самостійно обрати образ за бажанням. Бренд також є одним із представників хто використовує в своїх моделях матеріал з принтом тартан (шотландська клітка). Дотримуючись необхідності та актуальності комфорту, в колекції SchoolElegance 2021 з'являються різноманітні трикотажні вироби: футболки, джемperi, світшоти, кардигани, худи та трикотажні блузки. В колекцію SchoolCasual увійшли блузки, спідниці-шорти, джемperi, сукні поло для більш спекотного періоду. Бренд надає виразності в своїх моделях оздобленням: яскравими нашивками та значками що відкріплюються, декором контрастними полосами і яскравими деталями одягу (додаток Б, рис. Б.1.4) [55].

Також на українському ринку представлено одяг відомих світових брендів, таких, як Dolce & Gabbana, MarksandSpencer тощо. Шкільний одяг Dolce & Gabbana FW2021-2022 така ж яскрава та життєрадісна, як і інші дитячі колекції знаменитих італійських дизайнерів. Незважаючи на переважність сірого та синього кольоровій гамі колекції, запропонований італійськими одяг схвалить далеко не кожен учитель. Легковажні пишні спіднички, оздоблення квіточками і сердечками роблять шкільний одяг чарівним і абсолютно невідповідним вимогам більшості навчальних шкіл.

Щороку Dolce & Gabbana випускають колекцію одягу для італійських школярів, у якій незмінно присутня елегантна червоно-синя клітинка та особливий принт. У поточному сезоні спеціальним принтом стали квіточки та сердечка, що прикрашають сукні та блузки, рюкзаки та сумки. Школяркам молодших класів дизайнери пропонують поєднувати картаті спідниці та штани з трикотажними кофтинками та сірими гольфами.

Одяг для школи шиється із відмінних тканин, в основі яких чиста бавовна або складна суміш шовку, шерсті, кашеміру, віскози та синтетичних волокон.

У колекції для дівчаток є картаті сукні та сарафани, білі блузки, теплі вовняні кофти та джемperi, які цього року дизайнери пропонують носити з темними колготками та червоними лаковими черевичками.

Продумані також спортивні костюми, пальта та куртки, шапочки та рукавички, шкільні ранці та взуття – речі чудово поєднуються та доповнюють одна одну, створюючи формальний, по-дитячому безпосередній образ (додаток Б, рис. Б.1.8) [52].

Шкільний одяг Marks and Spencer складається із штанів з тонкими штанинами та спідниць зі складками, які виготовлені із міцних матеріалів, завдяки чому вони мають великий термін зносостійкості. Також представлені бавовняні сорочки для дівчаток у зручних комплектах.

Міцний, продуманий і дуже зручний шкільний одяг продуманий так, щоб служити довше, залишатися чистим і економити ваш час. Оскільки шкільний одяг Marks and Spencer високої якості, відповідно він підходить для всіх форм та розмірів тіла будови школяра, особливо для дітей із вузькою талією та довгими ногами. Ось чому M&S є незмінним фаворитом серед батьків, але оскільки а колекції наданий асортиментний ряд для нетипових пропорцій, вартість виробів M&S може бути дорожчою порівняно з іншими брендами (додаток Б, рис. Б.1.9) [54].

Отже, на початку XXI ст. індустрія дитячої моди активно розвивається у напрямку розробки і представлення шкільного одягу – створюються нові бренди дитячого одягу, що презентують лінії одягу для школи, відомі дизайнери розробляють окремі колекції шкільного одягу. У результаті аналізу сучасної сфери моди встановлено, що українські дизайнери і бренди представляють шкільний одяг для дітей на тижнях моди та промислових виставках дитячої моди. Також в Україні започатковано і щороку проходить конкурс ділового дитячого одягу «Діловий стиль. Школа».

2.4. Логотипи та нашивки в шкільному одязі

Суперечки про те, чи потрібний шкільний одяг тривали не один рік. Так чи інакше, сьогодні всі, хто навчається, носять її. Вигляд, фасони та колірні гама вважаються індивідуальними та залежать від конкретного навчального закладу. Крім того, останнім часом стало дуже популярним використання шевронів.

Шкільний одяг повинен відповідати ряду вимог: використання в одязі фірмового кольору, емблем, нашивок; відповідність сучасним тенденціям моди; колір одягу вибирається не дуже світлим і не чорним. Як оздоблення в дизайні сучасного шкільного одягу різних країн світу часто використовуються елементи фірмового стилю: часто використовують вишивки або друк графічних елементів – емблеми або логотипу. Вони є складовою фірмової візуальної ідентичності та допомагають розпізнати членів організації, у тому числі закладу освіти (вчителя, учня).

В багатьох школах світу сьогодні в освітньому процесі використовують шкільний одяг, що виокремлює учня та ідентифікує його приналежність до певного навчального закладу. Вишита або друкована на шкільному одязі емблема або логотип виконує інформативну функцію, слугує засобом ідентифікації учня.

Емблема містить складні елементи, насичені деталями. Часто це ціла розповідь, багато в чому схожа на герб. Як і в геральдиці, тут є загальноприйняті алегорії: книга – джерело знань, ноти – музика, сова – мудрість, циркуль – математика, земна куля – глобальність тощо. Основна риса емблеми – це насиченість зображення символічними конструкціями, що відображає певний образ установи чи підприємства, на відміну від логотипу, який часто є суто графічним знаком, основною метою якого є пізнаваність та запам'ятовування. Емблема часто використовується в шкільному одязі як декоративний елемент фірмової символіки та для трансляції цінностей і

основних характеристик навчального закладу за допомогою зображених на ньому графічних елементів.

У логотипі такої змістової розповіді не передбачається. Сенс логотипу знаходиться на абстрактно-асоціативному рівні та передається за допомогою форми та кольору: сучасність, технологічність, дружелюбність тощо. Логотип – це оригінальне зображення або скорочене найменування закладу. Як правило, логотип складається з 4-7 букв. Приблизно чотири товарних знаки з п'яти реєструються саме у вигляді логотипа. Як і будь-який інший нормальний ідентифікатор, логотип – унікальний. Що, до речі, має і юридичну підтримку. Наприклад, при реєстрації знак перевіряють на предмет унікальності [58].

Фірмовий колір також є найважливішим елементом фірмового стилю. Колір робить елементи фірмового стилю більш привабливим, що краще запам'ятовується, дозволяє надати сильний емоційний вплив. При цьому можна назвати стійкі асоціації всієї діяльності, пов'язаної з морем і водою, з блакитним кольором; авіація – з сріблястим; рослинництва і продуктів його переробки - із зеленим і т. п.

Вишитий шеврон – це військова відзнака. Зовнішній вигляд шеврона, його розмір, форма і навіть розташування на одязі суворо регламентується начальством. Нашивками, або патчами називають інші вишиті за тим самим принципом зображення у всіх соціальних сферах життя. Зовнішній вигляд таких нашивок різноманітний.

Таким чином, нашивка, шеврон або патч - це те саме технологічно. Різниця між ними лише у призначенні, зображеній на них картинці та ступенях вільності виконання.

Історія шеврону (нашивки) є досить тривалою. Вперше він з'явився у Стародавньому Китаї. І виглядав як об'ємний квадрат, що пришивається на груди високопосадовцям.

Відтак популярність цієї деталі гардеробу поширилася на Римську імперію. Проте там такі знаки носили виключно військовослужбовці. Причому кожен рід військ мав свою розпізнавальну емблему. Таке явище було

зафіксовано в VI ст. до н. е. Саме з Риму мода на шеврони поширилася по всій Європі.

За великим рахунком, шеврон - це різновид нашивки з більш конкретними параметрами. Нашивка не передбачає таких чітких обмежень. Для неї характерна довільна форма і кріпитися вона може будь-де, починаючи від деталей одягу, закінчуючи сумками, аксесуарами і навіть шторами в приміщенні..

Носіння емблеми своєї школи робить будь-якого учня та його заклад більш статусним. Крім того, нашивки єдиного зразка дозволяють школярам стати дружнішими та відчутти себе частиною колективу. Більшість психологів сприятливо відгукуються про таку задумку.

Шеврон і шкільному одязі – це певна відзнака. Вишивка емблеми навчального закладу підкреслює єднання всіх учнів та статус школи. Ці елементи можуть бути різної форми, кольору та фактури. Про те, що саме має зображуватись на них – вирішують колегіальні збори батьків, дітей та колективу освітньої установи (табл. 2.2) [59].

Існує кілька різновидів шевронів:

– Вишиті. Там демонструється емблема школи чи класу. Вони фіксуються на грудях або передпліччя зліва. Рідше керівництво навчального закладу вирішує розташувати її праворуч. Цей варіант вважається оптимальним та довговічним. Вони не вигоряють на сонячному світлі, не линяють при пранні та не деформуються. Фарби також не тьмяніють і не втрачають своєї яскравості.

– Сублімаційні. Тобто виготовлені методом сублімаційного друку. Такий спосіб застосування використовують, якщо логотип містить велику кількість колірних рішень і відтінків, а вишивка не може передати всю глибину палітри. Тому малюнок наноситься на тканину і зі зворотного боку проклеюється термошаром. Потім шеврон переноситься на одяг і кріпиться за допомогою гарячої праски.

– Модель на липучці. Виробляються нашивки потрібної форми та змісту. Внутрішня поверхня оснащена спеціальною клейкою стрічкою-липучкою. Одна

частина липучки пришивається до емблеми, а друга до одягу в потрібному місці.

Таблиця 2.2

Шеврони в шкільному одязі

Назва навчального закладу	American School of Milan	Ліцей ім. Миколи Сабата	Католицький ліцей святого Василя Великого	Коломийський ліцей №9
Країна	Італія	Україна	Україна	Україна
Емлема				
Приклади використання				

Для виготовлення основи нашивки використовують різноманітні матеріали. Нашивки роблять наступного вигляду:

1. Повністю вишита нашивка – фон не з тканини, а складається повністю з стібків. За вартістю це найдорожчий варіант вишивки.

2. Нашивка вишита на тканинній основі. Це більш дешевий варіант виконання, оскільки стібками не закладають великі площі, а наносять лише зображення та тексти.

В якості основи застосовуються різні тканини: габардин, плащівка, твіл, сукно, оксфорд, діагональ, джинс, штучна замша та еко шкіра на тканинній основі та будь-які інші.

3. Нашивка вишита на нетканій основі. Найпоширеніший варіант такої основи – фетр (фелт, повсть). Більш дороговартісний варіант - натуральна шкіра, на якій теж роблять нашивки.

4. Спеціалізована основа для вишивки – twilly, canvay та step. Twilly та canvay нагадують звичайну тканину твіл та оксфорд, але більш щільні. На вивороті вони мають спеціальне покриття, що оберігають зріз від висипання. Step своєю фактурою нагадує вишивку. Призначений для імітації на тлі нашивки фону. Використання цих основ дає ефектний зовнішній вигляд [60].

Таким чином, досліджено існуючі різновиди логотипів та нашивок, як елементів фірмового стилю, що використовуються в оздобленні шкільного одягу.

Висновки до розділу 2

Під час дослідження теоретичних відомостей щодо проектування шкільного одягу було вирішено наступні поставлені задачі:

1. Досліджено еволюцію шкільного одягу різних країн світу, описано історичні умови, що вплинули на формування зовнішнього вигляду одягу для школи обраних територій та розглянуто асортимент і художньо-образні особливості шкільного одягу учнів різних класів досліджуваних країн. Встановлено, що під впливом соціальних змін та культурного розвитку суспільства вигляд шкільного одягу різних країн набував певних композиційно-конструктивних рішень.

2. Розглянуто історичні аспекти, що впливали на формування шкільного одягу, як окремої категорії дитячого асортименту в Україні. Прослідковано взаємозв'язок між зародженням і розвитком дитячої моди та зміною художньо-образних рішень шкільного одягу.

3. Досліджено розвиток сегменту ділового шкільного одягу в діяльності українських брендів. Визначено українських дизайнерів та бренди, які розробляють та презентують одяг для школи на тижнях моди і промислових виставках в Україні. Проведено аналіз асортименту колекцій шкільного одягу українських та світових брендів.

4. Проведено аналіз існуючого асортименту та різновидів декоративних деталей ділового шкільного костюма: логотипів, емблем, шевронів, нашивок. Досліджено процеси проектування та виготовлення шевронів, та методи їх кріплення. Проаналізовано способи застосування шевронів в комплектах шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

РОЗДІЛ 3

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ

3.1. Художньо-образні особливості дитячого костюма

Серйозні зміни у зовнішньому вигляді дитячого одягу починаються після Другої світової війни: стиль дитячого костюма стає більш вільним та розкутим. Поступово розвивається окремий сегмент індустрії моди, що займається дитячим одягом: від підбору тканин до аналізу психофізіологічних особливостей дитини. Сучасна галузь дитячого одягу є серйозною складовою загальносвітової модної промисловості, що розвивається у різних напрямках. Підвищення художньо-образних якостей дитячого костюма, у тому числі шкільного одягу, має велике виховне значення. Зручний та красивий одяг дозволяє створити гарний настрій, розвиває художньо-естетичний смак дитини з ранніх років життя, привчає її до охайності та акуратності. Це допомагає дитині у майбутньому виробити впевненість у собі, правильну самооцінку та вміння краще розуміти інших людей [62].

Сучасне виробництво дитячого одягу враховує безліч нюансів – від психологічного сприйняття кольору до особливостей вікової анатомії. Одяг повинен бути не лише комфортним, що є першочерговим, а й модним, відповідати актуальним тенденціям у художньо-образному рішенні. Шкільний дитячий одяг не повинен перешкоджати фізичному розвитку дитини та має відповідати вимогам ергономіки. Тому, проєктуючи дитячий одяг, доцільно порівнювати розташування функціональних елементів із пропорціями фігур та особливостями статури дітей [61].

Дизайн-проєктування будь-яких видів дитячого одягу виконується з урахуванням основного правила: має забезпечуватись взаємозв'язок силуету, форми одягу та вікових особливостей статури. Досить важливим фактором у визначенні довжини, форми та силуету одягу є співвідношення довжини торса,

рук, ніг та ступінь виявленості природного положення лінії талії. Для сучасного промислового проектування важливим є детальний аналіз пропорцій щодо вікових груп, тобто, пошук критеріїв пропорційності частин тіла дитини [61].

Пропорційні особливості дитячої фігури необхідно розглядати в першу чергу з погляду її антропометричних даних, враховуючи при цьому зручність та художньо-естетичні чинники костюма. Проектування шкільного одягу для дітей молодшої шкільної вікової групи необхідно виконувати з урахуванням того, що фігура дитини стає стрункішою, зникає опуклість живота, починає вимальовуватися талія, істотно подовжуються руки й ноги та виявляються індивідуально-типологічні особливості будови тіла. За пропорціями тіла дівчатка молодшої шкільної вікової групи стають схожими на дорослих, хоча ноги ще відносно короткі.

Важлива увага приділяється також аналізу особливості форми, кольору та декору в дитячому одязі. Одне з головних місць у процесі проектування одягу займає поняття форми. Встановлюючи критерії та ознаки форми, потрібно розглядати її у трьох аспектах:

- форма, яка характеризує певний образ людини (індивідуальний стиль);
- форма, що виражає основну ідею виробів;
- форма як базова основа, характеризує узагальнену ідею часу (універсальний стиль, мода) [61].

Костюм являє собою систему з певними зв'язками між елементами, і в ньому завжди має підтримуватися порядок, спрямований на зміну цього стану системи. Тому безперервно йде процес взаємодії між складовими частинами всередині форми одягу, між формою костюма та фігурою дитини в русі, між одягом і середовищем. При цьому форма характеризується і своїм геометричним виглядом, матеріалом та пропорціями.

Силует – елемент композиції, що характеризує пропорції, об'ємну форму і зовнішні контури виробу. Силует – це характерний контур об'єкта, що сприймається на відстані. У композиції костюма силует одягу – це плоске

візуальне сприйняття тривимірних форм одягу, яке чітко описується зовнішніми контурами.

Цей умовний елемент необхідний для того, щоб звернути увагу на найважливіші характеристики силуету, підвищити інформативність зображення. Також використовуються різні символічні, знакові символи силуету, які не несуть детальної інформації про ту чи іншу форму. Силует одягу може бути симетричним або асиметричним, а також сприйматися в фронтальних і профільних проекціях.

Передній силует є результатом ортогонального зображення одягу спереду і ззаду, яке вважається відносно вертикальної середньої лінії. До силуетних ліній переднього силуету відносяться: лінія плеча, лінія талії, лінія стегна, нижня лінія, бічні лінії, які встановлюють візуальне сприйняття форми в фасі. Силует профілю є результатом ортогонального зображення одягу на стороні відносно умовної вертикальної лінії, яка візуально проходить через середину силуету.

У існуючій практиці дизайну одягу існують такі системи опису силуетів:

- геометричний вигляд;
- за ступенем прилягання одягу до фігури людини;
- асоціативні силуети.

Силует геометрично визначається принципом його схожості з простими геометричними фігурами (квадрат, коло, прямокутник тощо). Основними геометричними силуетами є ті, які можна візуально описати за допомогою простих геометричних фігур симетричної форми. До них відносяться такі силуети: прямі, трапецієподібні, Х-образні, овальні, кулькові.

Х-образний силует - об'ємна форма у вигляді двох вирізаних конусів, які з'єднані невеликими основами.

Овальний силует (силует бика) - об'ємна форма у вигляді двох ріжучих конусів, з'єднаних більшими основами.

Силует кулі –силует у вигляді яйця або кулі.

Поєднання простих геометричних форм дає можливість описати будь-які види силуетів одягу. Прямий силует - прямокутна або квадратна форма, яка в обсязі являє собою циліндричну поверхню. Трапецієподібний силует (трапецієподібний) - форма у вигляді трапеції, яка рівномірно описує тривимірну форму ріжучої основи конуса до низу або до верху

У цих силуетних формах можливі різні модифікації. Наприклад, всі вони можуть подовжуватися і звужуватися, набуваючи більш динамічну конфігурацію, або розширюватися, стаючи статичними і стабільними, в залежності від естетичних вимог поточної моди. Як видно з малюнка 2.6, будь-які варіанти моделей можна отримати без зміни пропорцій силуету. На основі однакової силуетної форми костюми абсолютно не схожі один на одного за рахунок використання структурних або декоративних ліній, деталей і елементів, кольору, малюнка і фактури тканин тощо.

Силует одягу за ступенем прилягання визначається системою опису варіантів відстані між поверхнею одягу і поверхнею людського тіла на основних структурних поясах (грудний, талій, стегнова кістка). Ступінь прилягання одягу на конструктивному рівні задається значеннями приростів на вільну посадку на певній площі фігури.

Силуети можна відрізнити за ступенем прилягання одягу:

- Оболонка, яка деформує тіло (затягує, затискає, стискає). При цьому значення приростів на вільну посадку від'ємне.
- Щільний силует. Накопичення для вільної примірки дорівнюють нулю.
- Суміжний силует. Одяг – це те, що повторює форму тіла за рахунок посадки. Вартість надбавок мінімальна, що забезпечує щільне прилягання.
- Вільний силует. Одяг являє собою оболонку, яка не повторює форму тіла, але зберігає гладкість поверхні матеріалу.
- Дуже вільний силует. Одяг не повторює форму тіла, але й не зберігає гладкість поверхні матеріалу і утворює фалди, заломы тощо [75].

У практиці конструювання одягу виділено чотири основні силуети одягу: прилеглий, напівприлеглий, прямий і трапецієподібний або розширений.

В дитячому одязі в основному використовуються вільні силуети або суміжні. Одяг повинен добре сидіти, але головним чином не обмежувати будь-які рухи дитини, на згинах не передавлювати кровоносні судини.

Критерієм раціональності розробки нових моделей та конструкції одягу при проектуванні є висока якість кінцевого продукту, досягнута при економії суспільної праці та матеріалів. При відтворенні універсальних моделей необхідно акцентувати увагу на пошук не складних форм і покроїв конструктивно-технологічних властивостей матеріалів, закономірностях формоутворення конструкції, виборі оптимального технологічного конструктивного рішення. Використання конструктивного моделювання різних видів дозволяє на одній базовій основі створити абсолютно різні модельні конструкції. Це дозволяє скоротити витрати на проектування та досягти різноманіття асортименту.

В результаті аналізу шкільного одягу, що проектується для дівчаток, визначено основні силуетні форми, які представлено на рис. 3.2.

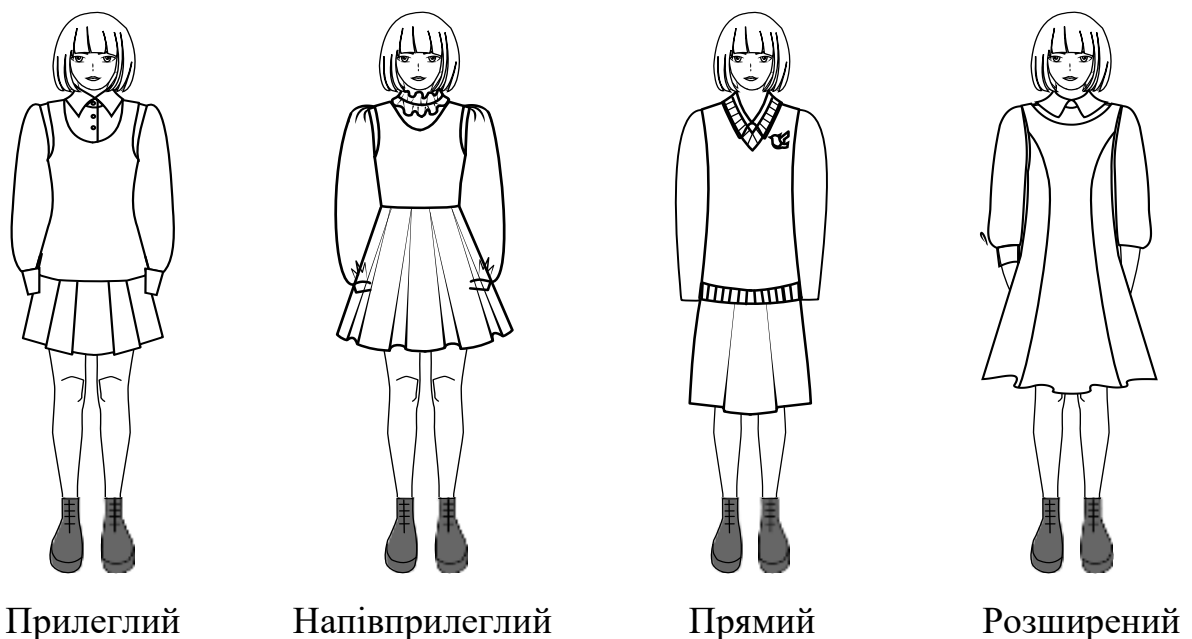

Рис. 3.2. Схеми основних силуетних форм одягу

Однією з знакових характеристик костюму є колір. Він визначає образ костюма та сприяє сприйняттю його форми. Гармонія колірної композиції костюма полягає в організації кольору відповідно ідеї проєктованої форми, її смислового змісту. Колір одягу проєктується відповідно до нормативів та стандартів, враховуючи явище зорової напруги та втоми очей, читання та розрізнення квітів та відтінків [61].

Для того, щоб образ отримав гармонійний та закінчений вигляд необхідно правильно поєднувати кольори. Давно виявлено, що дітей більше приваблює яскраве, барвисте, тому дорослі прагнуть дати дитині відчуття радості. Це пояснює те, що в дитячому одязі колір найчастіше домінує над кроєм.

Надати дитячому одязі художньої виразності дозволяє її декоративне оформлення. Декоративна спрямованість у проєктуванні костюма вирішується за допомогою різних прийомів, таких як безпосередній декор матеріалу костюма (фарбування, набійка, різні техніки розпису тканини, художнє ткацтво) та накладний декор костюма (вишивка, аплікація, печворк, перфорація, напилення, тиснення, плетіння, інкрустація, фурнітура, різні види обробки, об'ємні композиції, накладні прикраси та ін.) [63].

Самі тканини для дитячого одягу необхідно вибрати з цікавими тематичними малюнками. Доречно вибирати знайомі дитині мотиви, наприклад, з казок чи мультиків. Вони дозволяють дітям розвивати творчість, фантазію та допитливість.

До орнаментованих тканин пред'являються такі вимоги:

- композиція має бути простою та зрозумілою;
- малюнок повинен легко читатись на загальному фоні;
- форми орнаментів повинні мати чіткий і зрозумілий контур та

цікаву внутрішню розробку [62].

Використовуючи той чи інший метод декорування в одязі як дорослого, так і дитини, необхідно слідувати ряду загальних вимог:

- декор має бути помірним та доречним, підкреслювати форму та відповідати їй;
- малюнок декору повинен мати достатньо фону, щоб надати лаконічності візерунку;
- декор повинен відповідати якості матеріалу, з якого виготовлено одяг;
- декор повинен бути композиційним центром костюма, привертати до себе увагу та надавати виробу образної виразності;
- декор не повинен перевантажувати костюм та сковувати рух дитини.

При цьому будь-які види дитячого одягу повинні відповідати певному комплексу сучасних вимог художнього, утилітарно-практичного та гігієнічного характеру [62].

В Україні починаючи з 1955 р. тканини однотонні, у два-три кольори, смугасті та в клітинку випускав Херсонський бавовняний комбінат. Художники комбінату, як К. Пономаренко, М. Сорокіна, Л. Швець, О. Стеценко, П. Старинець, Н. Амеліна та інші, працювали над широким асортиментом тканин – для сорочок, суконь, дитячого одягу, у тому числі шкільного. Щоб урізноманітнити тканини у клітинку, необхідно щоразу знаходити нові рішення. Наприклад, художник Л. Швець використовував лише два кольори у клітчастій тканині – чорний та білий, урізноманітнюючи їх за рахунок різних пропорцій поєднаних смуг та переплетення ниток у вигляді легкого ажурі, що сприймалося як вишукана графіка. Також вирізнялися тканини у клітинку М. Сорокіної, які вона вирішувала у певній гамі, поєднуючи кольори з їхніми півтонами. Працюючи над рисунком тканини, художниця використовувала багато варіантів колірних рішень переважно наближених тонів, хоча іноді у колорит тканини зі збільшеною клітинкою додавала тоненьку лінію контрастного кольору. Художники М. Сорокіна та М. Шнайдер-Сенюк багато розробок створили виключно для асортименту дитячого одягу, постійно контактували з Будинками моделей одягу. Масштаб і композицію рисунків для

тканин вони підпорядковували формі й конструкції дитячого одягу [83,с. 295–296].

Не менш важливі конструктивно-композиційний устрій шкільного одягу та його форма. У конструкції не повинно бути елементів, які заважають дитині, дратують її, сковують свободу рухів, дихання, кровообігу. Не рекомендуються різного роду тугі пояси та гумки, які стягують тіло, високі тугі коміри, що підпирають шию і заважають нормальному кровообігу. Одяг повинен бути легким і триматися головним чином на плечах чи талії

Таким чином, розвиток одягу для дітей завжди проходить в процесі загальних естетичних вимог до костюма. Загальні зміни в костюмі, що відбулися до ХХ ст. відбилися і на формування дитячого одягу. Він все більше почав відповідати фазам зростання дитини, набув свого художньо-образного виразу. Перед сучасною швейною промисловістю, що займається виробництвом дитячого одягу стоїть двояке завдання. З однієї сторони, сучасні діти хочуть виглядати красиво і модно, з іншого боку, модне та гарне має бути ще й зручне та безпечне для організму, що росте і розвивається.

3.1.1. Розробка класифікацій стильових напрямків в шкільному одязі

В результаті аналізу існуючого асортименту шкільного одягу, який на сьогодні є рекомендованим для носіння у різних навчальних закладах, було виокремлено кілька стильових напрямків:

- консервативна школа;
- європейська школа;
- школа вільного вибору.

Консервативна школа несе у собі образ учня, який дотримується офісного стилю, його одяг повинен бути не примітним, скромним та не високої цінової категорії.

Європейська школа – більш сучасна, з широкою гамою кольорів і середньою ціновою категорією. Учні цієї категорії віддають перевагу

джерсе, жилетам, тривіальним піджакам і жакетам. Вони цінують стиль, якість та зручність в одязі.

Школа вільних звичаїв має на увазі відсутність єдиного стилю учнів, у даному типажі школи встановлені рамки, згідно з якими школяр сам може вибрати одяг та цінову категорію свого зовнішнього вигляду.

Поняття «стиль» зустрічається досить часто і вживається в широкому сенсі. Сьогодні поняття «стиль» вийшло за рамки мистецтвознавчого вжитку і стало застосовуватися в різних областях життя, з'явилися такі визначення, як «стиль життя», «стиль водіння», «стиль мислення», «стиль костюма», які загалом не викликають у нас жодних сумнівів у правильності вживання [64].

Термінологія професійного середовища модельєрів подібно до будь-якої іншої сфери, відрізняється від термінології, прийнятої в побуті. Тому поняття «мода» і «стиль» тут вживаються в абсолютно певному контексті. Мода, тобто мінливість смаків споживача в тій чи іншій області, відноситься, в даному випадку виключно до костюма. Найбільш часто сьогодні це поняття застосовується саме в цій області, де існує наступне визначення стилю - «образне рішення костюма за допомогою елементів, що відрізняються художньою і пластичною однорідністю».

Говорячи про модні тенденції і стилі в сучасному костюмі, не можна не відзначити той факт, що ми можемо в цьому сенсі одночасно розглядати і дитячий одяг. В даний час існує тенденція «зрощування» дорослого і дитячого костюма, тобто починаючи з ясельного віку, костюм втрачає вікову приналежність - дизайнери пропонують, по суті, зменшені варіації дорослих моделей для дітей, часто тенденції в дитячих колекціях показуються навіть з випередженням дорослих. Це відбувається з тієї простої причини, що одяг досяг того рівня комфорту і дизайну, що став цілком прийнятним і для дітей (навіть найменших). Тому те, що стосується стильового рішення костюма, можна віднести і до дитячого одягу так само як і до дорослого. Єдине, що можливі ті чи інші «стильові» переваги в костюмі дорослих або дітей, які

виникають в силу передбачуваних ситуацій носіння, що залежать від віку і від обставин.

Виділяють чотири основні стилі - класичний, романтичний, фольклорний і спортивний [2]. Вони є своєрідними «китами», які дають початок безлічі стильових напрямків (мікростилів) і стильових образів. Класичному стилю відповідають сувора елегантність і діловитість. Класика в будь-якому жанрі мистецтва асоціюється з гармонією і красою. У костюмі вона передбачає почуття міри, що виражається у формі та обсязі, у стриманій колірній гамі, в мінімальному художньому оформленні. Для класичного стилю характерні напівприлягаючий і прямий силуети, середній об'єм, довжина нижче колін, використання у виробі комірок піджачного типу, кишень у рамку, з листочкою або з клапаном. Асортиментний ряд класичного стилю – це, перш за все, костюми, суворі сукні і блузки, прямі спідниці і штани. Стиль, як правило, затребуваний в діловому середовищі. Сьогодні класичний стиль в «чистому вигляді» практично не зустрічається. Найчастіше спостерігаються різні варіації стильових напрямків, наприклад, жіночний елегантний мікростиль. У дитячому одязі такий стиль зустрічається рідко, у виняткових випадках, в основному в якості наслідування дорослих костюмів. Для дітей молодшого віку не характерне використання класичного стилю, але для дітей старшого шкільного та підліткового віку можливі в гардеробі окремі речі в класичному стилі - як правило, для носіння в школі.

Для романтичного стилю характерна жіночність і легкість. Напівприлеглий або вільний силует, прозорі і напівпрозорі тканини світлих пастельних відтінків.

Дитячий одяг романтичного стилю передбачає святковий та урочистий настрій, а також підходить для спокійного відпочинку. Вона часто схожа на одяг для дорослих. У даному стилі для хлопчиків виконуються класичні брючні костюми, сорочки. Для дівчаток – сукні, спідниці та блузки, плащі та пальто, крої яких акцентують контури фігури, лінії талії. Лінії силуету м'які, легкі, плавні. Романтика не знає собі рівних за великою кількістю всіляких

декоративних елементів і оздоблень. В оздобленні нарядів романтичного стилю можуть бути різноманітні декоративні елементи: драпірування, рюші, оборки, волани, банти, мережива, вишивки, вставки, драпірування, сумісність малих і великих обсягів і всілякі розрізи, підрізи і декольте. Доречні різноманітні застібки та накладні прикраси у вигляді декоративних гудзиків, підвісок.

Романтичний стиль характерний для будь-якої вікової групи, але найбільш він затребуваний в одязі для дівчаток, оскільки повністю відповідає звичному (настільки улюбленому) дитячому образу «юної принцеси». У дорослому костюмі найбільш близький до романтичного стилю в дитячому одязі мікростиль BabyDoll [65]. Його основними рисами є пишні короткі спідниці, короткі штани, сукні із завищеною талією, рукава «ліхтарик», тканини - атлас, шифон, тюль; кольори - рожеві, ніжні та пастельні. Як оздоблення використовуються різні мережива, атласні стрічки, об'ємні банти. Всі ці засоби композиції допомагають створити образ жінки-дитини. При зверненні до дитячого одягу важливо не застосовувати щодо нього поняття мікростилю Baby-Doll.

Фольклорний стиль навіяний мотивами традиційних народних костюмів. Він характеризується використанням елементів різних народних рукоділ - вишивки, аплікацій, мережки, плетіння, бісеру, шнурівки, орнаментів, а також яскравих кольорів і натуральних природних матеріалів. Найпоширеніші орнаменти фольклорного стилю - геометричний і рослинний, - добре поєднуються зі структурою тканини, зустрічаються в одязі для дітей усіх вікових груп.

Характерними ознаками спортивного стилю є розкутість і комфортність. Взагалі, одяг спортивного стилю прийнято ділити на урбаністичний і безпосередньо спортивний (призначений виключно для занять спортом). Урбаністичний напрямок передбачає можливість використання одягу в будь-якій ситуації, наприклад, у прогулянках містом, на відпочинку, в подорожах [66]. Цей стиль дуже різноманітний і включає як прилеглий, так і вільний силуети, як маленькі, так об'ємні форми. Для нього в цілому характерні

геометричні лінії крою, застосування таких конструктивно-декоративних елементів як накладні кишені, оздоблювальні рядки, кокетки, хлястики, рельєфи, манжети, погони, складки, а також металевої фурнітури. У дитячому одязі спортивний стиль користується популярністю у всіх вікових груп. Для ясельної і дошкільної груп характерний асортимент комбінезонів і курток великого обсягу на блискавках і кнопках, з накладними кишенями. Для дітей молодшої і старшої шкільної та підліткової груп пропонуються піджаки в спортивному стилі з капюшонами і металевою фурнітурою, спідниці, жилети, куртки толстовки, сукні, сарафани.

Спортивний стиль відрізняється зручністю, практичністю, простими формами, функціональністю. Одяг спортивного стилю для дітей комфортний і невибагливий в носінні, тому зі спортивного призначення він поступово перейшов у повсякденне. Основу такого костюма складають довгі або короткі штани спортивного стилю з високоякісних матеріалів та бавовняні футболки. Якщо для хлопчиків даний одяг виправданий, то до гардероба дівчаток обрано більш обережний підхід. Звикнувши в дитинстві до такого одягу та взуття, їм дуже складно змінити вподобання на образи жіночності та елегантності. В цілях розв'язання цієї проблеми дизайнерами пропонуються різні варіанти одягу у стилі «casuel». Вони можуть бути виконані так само практично і зручно, але дещо оригінально та навіть жіночно. При цьому допускається використання красивих принтів, вишивок та інших видів декору. Але зберігаються і «спортивні» елементи: шнурки, замки, кнопки.

Слід зазначити, що стилі в сучасному костюмі розглядаються як множинні стильові форми. Панує практика змішання стилів, еkleктизму, в рамках не тільки колекції, а й одного образу. У колекціях дизайнерів складно вичленувати рафінований стиль, якщо тільки мова не йде про спеціалізований показ, наприклад, спортивного одягу. Як правило, моделі поєднують в собі різні стилі.

Дитяча мода сьогодні процвітає та причиною цього є бажання батьків, які слідуєть основним тенденціям у моді, щоб їхні діти відповідали новим

напрямок в модній індустрії. У модній промисловості можна назвати кілька напрямів. Це ультрамодний стиль, що так полюбився – «casual». Він дуже практичний, зручний і актуальний, особливо для дітей, які надзвичайно активні. Це гламур – одяг для урочистих випадків. Це класика – традиційне рішення у виборі одягу. Також залишається актуальним стиль, який можна назвати еклектикою. Це змішання основних напрямів у модних лініях, поєднання одягу різних стильових рішень. В залежності від особливостей способу життя в одязі дітей отримали розвиток переважно два стилі – романтичний та спортивний.

Сьогодні ми спостерігаємо подібний підхід не тільки в роботах визнаних майстрів, але і в «стихійній творчості» окремих індивідів при спробах створити власний, ні на кого не схожий образ, який часом виходить несподіваним і вельми оригінальним. Найбільших успіхів у такому підході домагаються молоді люди і підлітки, які в силу своїх вікових особливостей розкуто і невимушено ставляться до одягу. Результат таких експериментів можна визначити як «стильовий образ». У ньому можуть сусідити речі абсолютно протилежних напрямків, наприклад, фольклорна спідниця, спортивний джемпер і класичний жакет плюс яскраві доповнення. Варіацій безліч, єдиним критерієм можна висунути наявність почуття смаку у «творця».

Еклектика як підхід до створення нового на основі змішання вже існуючого, виникла в культурі ХХ ст. і стала однією з характеристик постмодернізму [67]. Для моди минулого століття характерне існування не тільки чотирьох зазначених великих основоположних стилів, але і розвиток на їх основі нових стильових напрямків і образів. Цей розвиток здійснюється двома шляхами: перший - шляхом дизайнерського та конструкторського опрацювання деталей одягу із застосуванням художніх прийомів і засобів дизайну, другий - за рахунок поєднання окремих видів одягу, із залученням аксесуарів і прикрас. До стильових образів можна віднести створені стилістами (для фотосесії журналу або для конкретної людини) і експерименти індивідів в рамках власного костюма.

Мікростилі, або стилеві напрямки, - це свого роду похідні варіації основних стилів, що мають власні відмінні риси. Так, наприклад, до класичного стилю тяжіють такі мікростилі як жіночно-елегантний, мінімалізм, «коледж», діловий та ін. Мікростилями романтичного стилю є: фентезі, ретро, вінтаж, білизняний. У спортивного стилю - це сафарі, мілітарі, графіті і т. п [69]. До фольклорного стилю відносяться мікростилі: екологічний, вестерн (або ковбойський), кантрі, скандинавський, китайський та інші, в основному, похідні від національних костюмів [69]. Приналежність мікростилю до того чи іншого основного стилю визначають його основні особливості, що дають можливість віднести його до конкретної категорії, - використовувані матеріали, оздоблювальні деталі, пропорції, акценти і навіть покрої. Наприклад, у дитячому одязі на основі класичного та спортивного стилів «народжується» стильовий напрямок коледж, який також називають «спортивно-охайним стилем». Він заснований на образі і костюмі учнів середніх навчальних закладів західноєвропейських країн. Коледжі не мали єдиної регламентованої форми, але їх одяг об'єднували певні характерні риси, засновані на давніх традиціях, відповідно до яких цей костюм формував образ юної, хоча вже по-сучасному спортивної і рухливої, але акуратної і підтягнутої, добре вихованої молоді особи - загалом, «хорошої учениці». Костюми "коледж" мали окремі елементи класичного та спортивного стилів одягу для підлітків. До їх складу входили жакети і блейзери в поєднанні з картатими спідницями в складку, темні сукні, блузки з мереживними комірцями і манжетами, джемperi, жилети, светри, сорочки. Доповнювали костюм туфлі на низькому підборі, капелюшки типу канотьє. Популярний малюнок тканини - клітина, ромби. Колірна гамма, як правило, відповідає прийнятим у конкретному навчальному закладі нормам і правилам.

У ХХ ст. в результаті зміни чоловічої та жіночої ролі в суспільстві виникло явище унісекс. Особливості унісексу - можливості використовувати одні й ті самі речі як у чоловічому, так і в жіночому, гардеробах. До стильового напрямку унісекс можна віднести такі елементи костюма як джинси і джинсові

комбінезони, футболки, сорочки, толстовки, кросівки, бейсболки. Всі вони характерні як для дорослого, так і для дитячого одягу [69].

Резюмуючи вище викладене, можна відзначити, що зроблено спробу розібратися у величезному потоці стилів і напрямків, розглянути вплив загальних тенденцій на дитячий одяг. Так, якщо прийняти, що існують чотири основних стилі в одязі - класичний, романтичний, спортивний і фольклорний, то похідні від цих стилів, одержувані при їх частковому злитті або окремому розвитку кожного, логічно назвати стильовими напрямками, або мікростілями. Розвиток стильових напрямів може здійснюватися або шляхом застосування художніх прийомів і засобів дизайну, або за рахунок компонування окремих видів одягу в комплект, із залученням аксесуарів і прикрас. На основі аналізу асортименту одягу для дітей різних вікових груп встановлено, що в ній більшою або меншою мірою знаходять свої відображення певні стилі і мікростілі, характерні рисам одягу для дорослих, а також створюються мікростілі, характерні тільки для дитячого одягу. Як і дорослий костюм, дитячий, як правило, будується на об'єднанні речей, що відносяться до різних стилів, в один образ. Це відбувається на основі гармонізації за колірною гамою, пропорціями і характером речей. Однак в цілому, дитячий одяг в першу чергу має відповідати функціональним та ергономічним вимогам незалежно від його стильового оформлення.

3.2. Художньо-образні особливості шкільного одягу для дівчаток в Україні та світі

Значна увага приділяється ролі дитячої моди у світовій індустрії, зростає розвиток сегменту одягу для дітей в Україні та світі. Дитяча мода стала більш різноманітною і розвивається в різних стилях: класичному, романтичному, етно-стилі, спортивному, військовому, диско, хіпі тощо. Стиль «унісекс», характерний для дорослої моди, швидко перейшов на одяг для дітей. Дитячий одяг світових брендів яскравий і барвистий, костюми актуальні поєднанням

помаранчевого і синього, золотого і зеленого кольорів. Багато трендів запозичені з дитячого одягу для дорослих, наприклад, клапті, міні спідниці і сорочки з «гострими» кінчиками коміра носили дорослі і діти.

Бренд BabyDior представив колекцію дитячого одягу з рослинними мотивами: для моделей, тканин із зображенням квітів троянд та конвалії на білому тлі, виробів, прикрашених зображенням логотипу бренду та вишивкою рослин тощо [71]. Під впливом колекцій дитячого одягу, Dior, Kenzo, Versace модні будинки стали актуальними: одяг яскравих кольорів, квіткові мотиви в оформленні, вишиті логотипи тощо. Мода для дітей відобразила тенденції гендерної рівності, відмінності між одягом для дівчаток і хлопчиків стали незначними, що простежується в колекціях дитячого одягу GiorgioArmani. У 1999 р. дизайнер Джон Гальяно запропонував авангардні моделі курток і штанів з джинсових тканин і з камуфляжними принтами для дітей до 12 років. Дитяча мода включає в себе вельветові куртки, великі накладні кишені, коміри, манжети на гудзиках, оздоблювальні шви тощо.

Проаналізувавши модні журнали «Simplicity», «McCall's's», «HomeJournal» кінця ХХ ст., з'ясувалося, що крім мережива, ручної і машинної вишивки були популярні такі види прикрас дитячого одягу, як оборки, волани, рюші, помпони, буфи, жабо, кокілье. Однак найбільш універсальним можна вважати додаток, так як воно широко використовувалося в оформленні одягу як для дівчаток, так і для хлопчиків різного віку, і на сьогоднішній день це найпопулярніша прикраса для новонароджених [72].

Аналіз показав, що в період з 2000 по 2010 рр. для дітей були актуальні моделі одягу з камуфляжними принтами, малюванням гороху або в камері. Колекції дитячого одягу SS і FW сезонів різних років досліджуваного періоду мали середню об'ємну форму, переважали темні кольори, в якості прикраси для одягу для дівчаток використовувалися стрічки, рюші, луки. Спідниці та сукні були багатошаровими, від довгої до колінної лінії, виготовлені з оксамитових, оксамитових і джинсових тканин. Одяг для хлопчиків повторює чоловічу моду: актуальне поєднання класичної куртки з англійським коміром, прорізними або

накладними кишенями з клапанами з рельєфної кордурованої тканини і джинсів або штанів темних кольорів з білими лампами. Також були представлені шкіряні куртки темного кольору з покроковим коміром, кокеткою і прорізними кишенями. У колекціях дитячого одягу дизайнери поєднали куртки з синіми джинсами і велику кількість накладних кишень і светри з невеликими аплікаціями або принтами у вигляді логотипу бренду.

У 2010-х роках провідні дизайнери модних будинків Dolce&Gabbana, Gucci, Kenzo, Versace тощо., створили одяг для хлопчиків і дівчаток меншої об'ємної форми в порівнянні з попередніми роками, стало актуальним поєднання стилів, яскравих кольорів, багатошарових. Дизайнери Будинку моди Dioreв колекції сезону SS 2011 запропонували сукні для дівчаток, прикрашені воланами, шапками, бантиками і вишивкою бісером; в колекції сезону FW 2012/13 - моделі з оксамиту, кашеміру, трикотажу, мережива, прикрашені хутром, бантиками і стрічками. Будинок моди Versacена виставці SS 2012 представив колекцію одягу нової лінійки YoungVersace для дітей до 12 років в класичному стилі з елементами авангарду та яскравими кольорами та принтами. Для дівчат дизайнери бренду пропонують вільні та напівприлеглі сукні силуету з негабаритною лінією талії, костюми, прикрашені принтами на основі казки «Аліса в країні чудес» та образи логотипу бренду. Костюми хлопчиків поєднували класичні штани з бомберними куртками і чорно-жовтими футболками. Наступного сезону бренд Versace представив колекцію дитячого одягу з рослинними принтами: класичні та спортивні костюми хлопчиків склалися з куртки або трикотажної куртки і штанів або шортів, а костюми для дівчаток включали в себе куртку і спідницю. Моделі одягу були виконані в світлих тонах, хоча зустрічалися темні кольори; стрази різних розмірів використовуються для декорування суконь і костюмів.

На SS 2013 Dolce&Gabbana в Парижі представила свою колекцію одягу для дітей «Бамбіно», моделі якої були точною копією одягу для дорослих, але з урахуванням особливостей структури і пропорцій фігури дитини. Актуальними стали моделі одягу з тваринними мотивами та джинсовими тканинами, які

з'явилися в будинках моди Gucci, Versace тощо. Модним було поєднання джинсів і класичної куртки з рельєфної кордурової тканини або шкіряної куртки темного кольору з покроковим коміром, кокеткою і прорізними кишнями. В асортименті дитячого одягу були штани з великою кількістю накладних кишень і джемперів з різними аплікаціями і принтами із зображенням логотипу бренду.

Основним трендом дитячої моди 2015-2020 років є використання художньо-фігуративних особливостей дорослого костюма в одязі для дітей, на відміну від використання виробів із зображенням мультиплікаційних персонажів, актуальних у попередні роки. Основна увага в дитячому одязі була зосереджена на тканинах, які забезпечують хороші гігієнічні властивості одягу: тонкий льон, бавовна, шовкові тканини, велюр, кордура тощо. Актуальними стали пастельні і натуральні кольори (крем, пісок, відтінки гірчиці і лимона, персика, блідо-блакитного, оливкового тощо), які зустрічалися, наприклад, в дитячій колекції Хлої, на відміну від надмірно яскравих кольорів в колекціях дитячого одягу попередніх сезонів [73].

Одним з головних трендів сезону SS 2017 стало використання бахром, шкіряних деталей, клаптикового шнурка і мережива, які можна спостерігати, наприклад, в моделях лінійки MiniMiss бренду Missoni, яка пропонує одяг для дівчаток, який є адаптованою версією жіночих костюмів. У колекціях дитячих брендів одягу, таких як Monnalisa, MassimoDutti, Gucci, використовується асиметричний крій, оборки, рюші, бантики, аплікації, вишивка, пір'я і металеві аксесуари тощо. Графічні орнаменти, зображення тварин, клітина, смужка, природні мотиви в тканинах - модні тренди сезону SS 2017, які спостерігалися в дорослій і дитячій моді. зі смугастих тканин моделей колекцій одягу JeanPaulGaultier; стилізовані зображення риби, морозива, кактусів та американських ковбоїв, геральдичних символів тощо, що використовуються при виготовленні дитячої колекції Dolce&GabbanaKids; анімалістичні образи присутні в моделях брендів дитячого одягу Mothercare і RobertoCavalli. У колекціях дитячого одягу 2017-2020 рр. представлені моделі одягу для дівчат

різних відтінків рожевого кольору, стилізовані зображення людей використовуються в принтах, одяг прикрашений аплікаціями, воланами, бантиками тощо. Дизайнери пропонують для дітей моделі прямих і розширених силуетів, середніх і малих об'ємних форм зі складками, рюшами, воланами, складками тощо.

Колекція одягу FW 2019/20 FashionHouse складалася з суконь, спідниць і пальто з ідентичних тканин, що забезпечило формування цілісного образу. Також модні будинки пропонували сукні з напівприлеглих і розширених силуетів, часто з негабаритною лінією талії з поясом, спідниці в складку або зі збірками, моделі одягу, прикрашені вишивкою, техніка, іноді рюші, шапки. Для хлопчиків куртки з друкованих або жакардових тканин з капюшоном і без були актуальними, куртки з хусткою або коміром, прикрашені зображенням логотипу бренду, штанів і сорочок з монохромних тканин і з різними принтами.

Отже, в колекціях одягу 2000-2020 рр. дизайнери світових брендів широко використовують різні види декору при створенні нових моделей дитячого одягу, що урізноманітнює зовнішній вигляд виробів і дозволяє поліпшити естетичні показники при збереженні конструктивного рішення. Також використання декору дозволяє підкреслити індивідуальність дитини, тому все частіше дизайнери вдаються до різних технік цього виду художньої виразності. Встановлено, що модні будинки на початку 21 століття часто запозичували для дитячих моделей вдалі рішення з попередніх колекцій одягу для дорослих, як, наприклад, в колекціях брендів Dolce&Gabbana, Versace та інших в 2015 - 2020 роках. Доведено, що об'ємна форма і силует одягу для дітей менше змінювалися під впливом сучасних тенденцій, а вплив моди проявлявся в основному в деталях і декорі.

В умовах сучасного виробництва можна виділити дваіснуючихнапрямки розвитку дитячої моди: масове виготовлення дитячого одягу на швейних підприємствах та індивідуальна авторська мода від українських дизайнерів. Основоположниками сучасного шкільного одягу серед модельєрів були О. Караванська, О. Богуцька, Л. Пустовіт, Андре Тан, В. Анісімов та серед

підприємств стали ТМ Luxik, ТМ Smil, ТМ CVETKOV, ТМ PAPA ATELIER, ТМ TAGO та інші.

Таким чином протягом багатьох років основним принципом успіху ТМ Smil, ТМ Luxik, ТМ CVETKOV, ТМ PAPA ATELIER, ТМ TAGO був напрямок політики компаній в орієнтації на споживача – щоб одяг для дітей відповідав вимогам та очікуванням покупця. Основними правилами під час розробки нових моделей одягу стали: проектування дитячого шкільного одягу з урахуванням загальних тенденцій моди, специфіки дитячого одягу, що вирізняється зручністю, простотою, ергономічністю, багатофункціональністю та фінансовою доступністю для споживача [74].

В той же час, українські дизайнери О. Караванська, О. Богуцька, Л. Пустовіт, Андре Тан, В. Анісімов створювали колекції шкільного одягу з одночасним втіленням своїх власних фірмових стилів. Створені колекції відрізнялися актуальністю силуетних та об'ємних форм, різноманітністю асортименту (для занять спортом, класичні костюми, трикотажні комплекти, аксесуари), кольоровою гамою та поєднанням з матеріалами в клітку чи смужку, що вирізняло їх на ринку індивідуальної авторської моди.

Загалом, майстри високої моди в сучасній Україні здебільшого апелюють до інтерпретацій народних традицій у ансамблях дитячого святкового одягу, натомість меншою мірою це стосується повсякденної дитячої моди [41].

Відтак, актуальним завданням у розвитку народних традицій в сучасній українській дитячій моді вважаємо налагодження активної співпраці між художниками-професіоналами, що пропонують якісну інтерпретацію традиційного мистецтва в сучасному дизайні та текстильними підприємствами, що можуть піднести на новий якісний рівень масове виготовлення модного дитячого одягу.

Останні роки в дитячій моді переважає яскрава кольорова гама, серед найпоширеніших кольорів – червоний, білий, блакитний та їхні відтінки, також в тренді золоте оздоблення, різноманітні принти та 3D-аплікації. Моделі одягу прямого і розширеного силуету, середньої та малої об'ємної форми.

Конструктивно-декоративними елементами є різноманітні складки, рюші, волани та плісе. В українському шкільному одязі є свій національний колорит, зрідка трапляються краватки з українськими національними орнаментами. В цілому ж, крім природної національної нотки українські школярі носять такі собі звичайні стандартні костюми, які успішно відшивають місцеві виробництва. В моделях шкільного одягу для дівчаток виокремлено основні художньо-образні особливості, які представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Художньо-образні особливості дитячого шкільного одягу українських підприємств та дизайнерів

Асортимент	Стиль	Вид та колір матеріалу	Об'ємність форми	Силует	Вид покрою рукава	Формоутворюючі елементи	Оформлення горловини	Оздоблення
1	2	3	4	5	6	7	8	9
TM Luxik								
Спідниці, блузки, штани	Класичний, романтичний	Світлі та яскраві кольори: льон, бавовна, катон	Середня	Прямий, трапеція	Вшивний рукав різної довжини або відсутній	Виточки, складки, зборки, рельєфи,	Овальна, комір	Зборки, мереживо, стрічки,
TM Smil								
Блузки, кофти, футболки, спідниці, сукні, шорти, штани	Класичний, Романтичний, спортивний	Білий, голубий, синій, чорний колір: трикотаж, хлопок,	Середня	Прямий, трапеція	Вшивний рукав та ліхтарик різної довжини або відсутній	Виточки, складки, зборки, рельєфи, фігурні кокетки, баски	Овальна, V-подібна, комір	Зборки, оборки, рюші, банти, мереживо, канти, стрічки, декоративні гудзики
TM SVETKOV								
Спідниці, сарафани, блузки, жакети, жилети, шорти, штани	Класичний, романтичний	Пастельні, білі, сірі та чорні кольори: бавовна, вовна, віскоза, катон	Середня	Прямий, трапеція	Вшивний рукав різної довжини, ліхтарик або відсутній	Виточки, складки, зборки, рельєфи, фігурні кокетки,	Фігурна, овальна, V-подібна, комір	Зборки, оборки, рюші, замочки, стрічки, декоративні гудзики,

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
TM PAPA ATELIER								
Блузки, спідниці, сарафани, сукні, комбінезони, світшоти, джемperi, шорти, штани	Класичний, спортивний	Білі, сині, чорні, бордові кольори: трикотаж, хлопок, вовна,	Середня	Прямий, трапеція	Вшивний рукав різної довжини та ступеня прилягання	Складки, рельєфи, фігурні кокетки	Фігурна, овальна, комір	Складки, канти, вишивка, декоративні гудзики
TM TAGO								
Блузки, спідниці, сукні, сарафани, кардигани, жилети, жакети, гольфи, штани, шорти	Класичний	Білі, сині, чорні, бордові, клітинка: вовна, віскоза, котон, трикотаж,	Середня	Прямий, трапеція	Вшивний рукав різної довжини або відсутній	Виточки, складки, зборки, рельєфи, фігурні кокетки, баски	Овальна, V-подібна, комір	Складки, зборки, банти, стрічки, декоративні гудзики,
Бренд POUSTOVIT								
Блузки, спідниці, жакети, жилети, шорти, штани	Класичний	Білі, сірі та контрастні кольори компаньйони: вовна, хлопок, трикотаж	Середня	Прямий, трапеція	Вшивний рукав різної довжини	Виточки, рельєфи, складки	Овальна, V-подібна, комір	Канти, банти, краватки
Бренд ANDRE TAN KIDS								
Блузки, спідниці, сукні, сарафани, футболки, жакети, комбінезони, шорти, штани	Класичний, романтичний, спортивний	Всі кольори в поєднанні із кліткою, смужкою: бавовна, вовна, віскоза, котон, трикотаж,	Середня	Прямий, трапеція	Рукав вшивний, реглан, ліхтарик різної довжини та ступеня прилягання	Виточки, складки, зборки, рельєфи, фігурні кокетки, баски	Фігурна, овальна, V-подібна, комір	Зборки, оборки, рюші, банти, мереживо, вишивка, канти, стрічки, декоративні гудзики, нашивки

3.2.1. Типові композиційно-конструктивні рішення шкільного одягу для дівчаток

Шкільний одяг для дівчаток в різних країнах світу та в Україні характеризується різноманітним асортиментом та композиційно-конструктивними рішеннями. З метою визначення типових композиційно-конструктивних рішень сучасного шкільного одягу для дівчаток молодшої вікової групи було проведено дослідження зображень моделей одягу, представлених на сайтах закладів освіти, фотографій школярів, розміщених у відкритому доступі на інформаційних ресурсах та моделі шкільного одягу, представлені у періодичних виданнях.

Для розробки класифікації асортименту та проведення порівняльного аналізу було виконано зображення на пропорційних фігурах дівчаток розповсюджених актуальних комплектів шкільного одягу країн Європи та України. Встановлено, що асортимент шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи представлено різноманітними жакетами, блузками, жилетами, светрами і джемперами, спідницями, штанами тощо. Згідно проведених досліджень, виявлено найбільш типові варіанти композиційно-конструктивних рішень моделей шкільного одягу для дівчат, які зображені у таблицях 3.1 – 3.2.

Композиційно-конструктивні рішення жакетів для дівчаток характеризуються переважно прямим або напівприлеглим силуетом, коміром, застіркою на три або чотири гудзики. Для сарафанів характерними є прямі або напівприлеглі силуети, членування по лінії та рельєфи із пройми або плечових швів. Всі види асортименту мають значну кількість функціонально-декоративних елементів, що додатково урізноманітнюють їх зовнішній вигляд.

Комплекти шкільного одягу для дівчаток в Україні рідше складаються з пуловера або джемпера. Частіше це комплекти одягу класичного стилю, що складаються з сарафана та блузки, спідниці та блузки, доповнених жилетом або жакетом. Сукні зустрічаються дуже рідко та в таблиці не представлені (табл. 3.2 та 3.3). Штани класичні прямі або злегка завужені до низу. Блузки прямого або

напівприлеглому силуету зі стояче-відкладним коміром, часто з застібкою на планку.

Таким чином, було встановлено основні види асортименту шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи, серед яких блузка, спідниця, сарафан, жакет, та визначено типові композиційно-конструктивні рішення найбільш розповсюджених видів асортименту.

3.2.2. Різновиди декоративних елементів шкільного одягу в колекціях сучасних брендів

Під час розробки колекцій сучасного одягу для дітей дизайнери усього світу звертають особливу увагу на методи на різновиди оздоблення, такі як: поєднання матеріалів в одній формі та композиції, застосування матеріалів різних кольорів, фактур та малюнків. Щоб задовольнити індивідуальні потреби та побажання споживача застосовується урізноманітнення кольорів матеріалів, їх фактури, структури, малюнку та гармонійне їх поєднання в одній формі, що в результаті дозволяє клієнту обрати модель з потрібного йому матеріалу, фактури, структури, малюнка, певного орнаменту чи колористичного стану матеріалу [70]. Якщо поєднувати одночасно декілька видів оздоблення можна досягти безмежної кількості рішень ідеї, в той же час маючи вміння поєднання засобів досягнення різноманітності, можна варіювати одні й ті ж форму та конструктивну основу так, що кожний споживач зможе знайти для себе бажану модель. Такий спосіб декорування використовують в дитячому одязі майже всіх призначень, вікових груп та сезонів. Найбільш активно застосовують так методи в одязі для прогулянок, активного відпочинку та спортивної активності [15, 14].

Аksesуари в дитячому костюмі представляють собою не тільки додаткові деталі, а й мають вагомий роль в створенні загального стилю костюма. До таких aksesуарів відносять: рукавички, окуляри, біжутерію, пояси, сумки, парасольки тощо.

В оздобленні декоративні елементи можуть виконувати як і основну роль створення загальної ідеї костюма, так і бути застосованими як додаткова деталь. Про розробці шкільного одягу, для оздоблення розглядають такі види та способи:

- різноманітний накладний декор (аплікація, вишивка, інкрустація, перфорація, тиснення, тонування);
- застосування різноманітної фурнітури (металева, пластмасова, обтягнута матеріалом);
- застосування в композиції моделі різноманітних ліній (рельєфи, об'ємні оздоблювальні лінії та деталі із застосуванням кольорових ниток, шнурів, тасьми, сутажу)
- застосування геральдики (значки, нашивки, емблеми тощо);
- проектування на поверхні одягу додаткових фігурних накладних деталей (клапани, кишені, манжети, хлястики, пояси, пати, кокетки, банти);
- урізноманітнення форми відлітного краю коміра, та при його відсутності горловини у виробках;
- урізноманітнення застібки в дитячому плечовому одязі (обробка лінії борту петлями та гудзиками, планкою, потайна застібка, на зав'язках, фігурними навісними петлями тощо);
- застосування окантовки ліній (борт, низ виробу та рукавів, горловина, комір, зовнішні краї накладних деталей).

Одним з основних аксесуарів для юних школярів незмінно залишається бант на шию, які виконують роль заміни краваток та метеликів що використовують хлопчики. Для виготовлення таких аксесуарів актуально використовувати наступні матеріали: шовкові та/ або шифонові тканини, репсові стрічки.

Задля отримання дизайнерами образної завершеності цілісного костюма (елегантного, актуального, комфортного, образного, динамічного), їм необхідно володіти почуттям стилю, міри та реально відноситися до сучасного навколишнього світу.

Розглянемо існуючі різновиди декоративних елементів шкільного одягу:

- Комірці і манжети - відмінні елементи декору. Оригінальний комірець або манжети з декором може не просто освіжити, а задати тон і стиль вашого образу.
- Шийні банти користуються великою популярністю. Різноманітність форм, тканин і способів зав'язати їх дуже широка.
- Використання брошок або значків - креативний вихід із ситуації. Брошку можна надіти на борт піджака або блузу, а значком - прикрасити рюкзак.
- Для зачісок школярок можна використовувати заколки, стрічки у волосся, пов'язки, обручі та ободки, гумки для волосся. З таким декором офісний стиль зміниться, дівочий стиль завжди в моді серед школярок.
- Ще один варіант альтернативи піджакам є джемпера, жилети і в'язані кофти в тон кольору шкільного одягу. Такий одяг не тільки практичний і комфортний, а й дозволяє виділитися з натовпу.
- Блузку або сорочку можна замінити стильною вишиванкою зі стриманим орнаментом. Етно-вишивка - тренд шкільної моди, яка підтримується в навчальних закладах.
- Краватки – це суто чоловічий елемент одягу, який може підкреслити індивідуальний стиль школяра. Колірна гамма краваток дуже багата, що дозволяє легко знаходити цікаві варіанти для різних шкільних ансамблів. Для урочистих випадків можна віддати перевагу краватці-метелику - строго, вишукано та елегантно.

При розробці колекцій різні бренди, що не пов'язані своєю філософією використовують оздоблення в меншій чи більшій мірі в усіх моделях. Принаймні 30% моделей на ринку світових брендів виготовлено із застосуванням декору виготовленим вручну.

Аналізуючи сучасну моду можна відзначити, що сьогодні споживачі повертаються до виробів, в яких використано оздоблення ручної роботи, не дивлячись на те, що високотехнологічні інженерні розробки швидко розвиваються і впроваджуються інновації у виготовленні швейних виробів.

Таблиця 3.3

Елементи оздоблення дитячого шкільного одягу українських брендів

Luxik	Smil	CVETKOV	PAPA ATELIER	TAGO	POUSTOVIT	ANDRE TAN							
1	2	3	4	5	6	7							
Об'ємна форма													
Середня	Середня	Середня	Середня	Середня	Середня	Середня							
Колір і принт													
													
Оздоблення													
  	 	 	 	 	 	 							

Проте, в даний час все більшу увагу привертає оздоблення, яке поєднує елементи ручної роботи і нові методи його виготовлення (зварювання, склеювання, лазерна обробка тощо) [70].

Для аналізу було обрано декілька представників українського ринку шкільного одягу, в колекціях яких застосовуються методи різноманітного оздоблення (додаток Б, рис. Б 2.1 – Б 2.7) (табл. 3.3).

Висновки до розділу 3

При виконанні даного розділу, щодо систематизації художньо-образних особливостей, було вирішено наступні поставлені задачі:

1. Проведено дослідження історичних етапів та проблем формування художньо-образного сприйняття дитячого костюма. Проведено аналіз пропорційності тілобудови дівчинки молодшої шкільної групи.

2. Досліджено процес формування художньо-композиційних характеристик дитячого одягу на основі історичної спадщини. Визначено актуальні прийоми художньої виразності для отримання гармонії композиції.

3. Досліджено модні тенденції і стилі в сучасному дитячому одязі. Систематизовано стильові рішення шкільного ділового одягу. Встановлено мікростилі характерні тільки для дитячого одягу.

4. Визначено типові варіанти композиційно-конструктивних рішень моделей шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

5. Встановлено методи оздоблення на різновиди дитячому ділового костюма. Проведено дослідження, щодо представників українського ринку, що використовують різноманітне оздоблення в проектуванні шкільного одягу.

6. Встановлено художньо-образні особливості одягу для дівчаток в колекціях європейських брендів.

РОЗДІЛ 4

РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ПО УДОСКОНАЛЕННЮ ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНОГО ШКІЛЬНОГО ОДЯГУ ДЛЯ ДІВЧАТОК

4.1. Розробка рекомендацій по використанню елементів трансформації при проектуванні шкільного одягу для дівчаток

Сьогодні суттєво змінюються підходи до дизайн-проектування одягу, актуальною стала концепція співтворчості споживача і дизайнера, яка знайшла своїх прихильників серед багатьох дизайнерів дитячого модного одягу. Серед сучасних тенденцій дизайну актуальним є прагнення творчого підходу до використання одягу, перетворення його у розвагу, у творчу діяльність, яка викликає позитивні емоції та приносить радість, що особливо важливо для дитячого одягу [4]. Такі можливості закладаються в формах, що трансформуються, в елементах, що приєднуються та від'єднуються, в різних доповненнях і аксесуарах. Трансформація – це перетворення, зміна виду, форми, істотних властивостей чого-небудь, це властивість об'єктів предметно-просторового світу змінювати свої початкові форми і параметри в процесі існування або експлуатації. Одяг, що трансформується, може змінювати свій естетичний вид, призначення та асортиментну групу. Отже, трансформований одяг являє собою рухливу матеріальну структуру, що дозволяє йому перетворюватися в вироби різного асортименту або істотно змінювати властивості даних виробів. Проектування предметів з конструкцією, здатної до модифікації, становить один із актуальних напрямів в дизайн-проектуванні сучасного костюма.

Спосіб життя сучасного школяра, технології виробництва одягу, що стрімко розвиваються, і постійна зміна функціональних процесів у житті суспільства є основними причинами появи одягу, здатного задовольнити всі вимоги дитини відповідно різноманітним запитам і потребам. Гардероб дітей повинен постійно поповнюватися новим одягом і його елементами. При цьому реалізується бажання використовувати ці речі багатофункціонально. Вироби

багатофункціонального призначення, що трансформуються, відносяться до модного сучасного одягу підвищеного попиту. Сьогодні під багатофункціональним гардеробом, що утримує потенціал до трансформації, розуміють набір предметів і його частин одягу, які мають єдину композиційну цілісність, і володіють рухливою структурою і формою, що дозволяють їм доповнювати, замінювати один одного або перетворювати в іншу річ, суттєво змінюючи при цьому їх властивості. У сучасному дизайн-проектванні одягу з'явився напрямок мінімалізму, концепція якого полягає в проектуванні одягу, орієнтованого на формування гардеробу, що складається з мінімальної кількості багатофункціональних предметів одягу [92].

Принципи трансформації, за допомогою яких можна видозмінювати одяг, його вузли і деталі та надавати їм нових функцій, є досить поширеним у проектуванні сучасного одягу для дітей та підлітків. Відомо, що до принципів трансформації, що використовують при проектуванні одягу, відносяться [87]: перетворення однієї форми в іншу, трансформація деталей всередині однієї форми виробу тощо. Використання шкільного одягу для дітей та його складових елементів, що розроблені на основі принципів трансформації, дає можливість учням та їх батькам самостійно контролювати ступінь комфортності відповідно до зміни розмірних ознак дитини, ситуації та сезону використання, що сприяє проведенню навчального процесу та гармонійного розвитку особистості.

Вихідною інформацією для проектування сучасних трансформованих виробів різного функціонального, ергономічного і естетичного призначення використано існуючу класифікацію прийомів і методів трансформації предметів і елементів одягу, що включає наступні прийоми трансформації: розтягування – стиснення, відділення – приєднання, регулювання – фіксація, згортання – розгортання, заміщення, орієнтація, перестановка, компоновання, вивертання [92].

4.2. Розробка ескізів колекції шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи

4.2.1. Маркетингові дослідження шкільного одягу для дівчаток

Для отримання вихідних даних необхідних для проектування було проведено маркетингові дослідження, основним завданням яких було отримати відомості про групу споживачів та їх вимоги до одягу. Також було досліджено рівень куплеспроможності споживача, актуальний на ринку асортимент одягу та його відповідність тенденціям, що будуть доречними у найближчому майбутньому [66].

Проведені дослідження були орієнтовані на споживачів, що розглядають до вибору дитячий шкільний одяг. З отриманої інформації сформовано типологію групи споживачів, уточнити їх вимоги до одягу та встановити напрямок розвитку проектної розробки.

Результатом оцінки стає умовний розподіл групи споживачів за:

- віковою групою;
- відношенням до моди;
- місцем проживання;
- рівнем куплеспроможності [77].

Базуючись на отриманих даних, основною задачею проектування стає виготовлення колекції шкільного одягу для дівчинки молодшого шкільного віку, що задовольнить вимоги зручності, безпечності та естетичні, які впливають на учня впродовж усього дня експлуатації виробу.

Задля отримання відповідного потребам споживача шкільного одягу, було враховано біосоціальну характеристику дівчинки 4 класу (табл. 4.1).

На підставі аналізу характеристики типу споживачів одягу був складений габітус до якого входить дівчинка молодшої шкільної групи десяти-дванадцяти років, середнього типу тілобудови з нормальною поставою, по темпераменту –

сангвінік, що проживає в місті середньої величини, а їх батьки мають середній рівень достатку. Споживачем є учениця загальноосвітнього навчального закладу, 4 класу, що приймає активну участь в соціальному житті школи. Дівчата зростом 140 см., II повнотної групи з обхватом грудей 68 см., із рівномірним жировідкладенням та опуклою формою живота, нормальним за всіма характеристиками положенням плеча та з підвищеним потовиділенням. Темою дипломного проекту передбачається проектування відповідної даним характеристикам колекції шкільного одягу, що складатиметься з моделей класичних костюмів, блузок, повсякденні спідниці, сукні для святкових подій та одяг для відпочинку.

Таким чином, завдяки характеристиці габітусу споживача та визначанню основних ситуації використання одягу можна сформувані можливі варіанти видів одягу (табл. 4.2).

Таблиця 4.1

Біосоціальна характеристика типу споживачів

Найменування ознак	Склад ознаки	Варіанти			
		1	2	3	4
1	2	3	4	5	6
Антропо-морфологічні	Стать	Чоловіча	Жіноча	<u>Дівчатка</u> <u>/дівчата</u>	Хлопчики /юнаки
	Вікова група	6-7	<u>8-12</u>	13-16	17-21
	Зріст	134	<u>140</u>	146	150
	Ог III	60	64	<u>68</u>	72
	Повнотна група	I	<u>II</u>	III	IV
	Постава	Перегнута	<u>Нормальна</u>	Сутула	
	Форма живота	Запалый	Прямий	<u>Випуклий</u> <u>низький</u>	Випуклий високий
	Форма спини	<u>Нормальна</u> <u>хвиляста</u>	Округла, без виїмки між лопатками	Округла з великою виїмкою між лопатками	Плоска
	Довжина шиї	Коротка	<u>Нормальна</u>	Довга	
	Висота плечей	Високі	<u>Нормальні</u>	Низькі	

Продовження таблиці 4.1

1	2	3	4	5	6
	Форма стегон	Вузькі	<u>Нормальні</u>	Широкі	Опуклі високі
	Ступінь розвитку м'язів	<u>Слабкий</u>	Середній	Сильний	
	Тип фігури				
	Плечі за шириною	Широкі	<u>Нормальні</u>	Вузькі	
	Верхні кінцівки	Нормальні	Зігнуті у лікті	Випрямлені	
Фізіологічні	Система терморегуляції	<u>Нормальна</u>	Підвищена	Занижена	
	Потовиділення	Нормальне	<u>Підвищене</u>	Занижене	
	Тонус м'язів	Нормальний	Низький	Високий	
	Чутливість до подразників	Низька	<u>Середня</u>	Висока	
Психологічні	Темперамент	Флегматик	<u>Сангвінік</u>	Меланхолік	Холерик
	Емоційність	Підвищена	<u>Нормальна</u>	Занижена	
	Вольові якості	Сильні	<u>Помірні</u>	Слабкі	Безвольні
	Відношення до моди	<u>Слідкує за модою</u>	Новатор	Авангардист	Не цікавиться
Соціально-демографічні	Місце проживання	Місто велике	<u>Місто середнє</u>	сМТ	село
	Ступінь інформованості	Високий	Низький	<u>Середній</u>	
	Кліматична зона	Континентальний клімат	<u>Помірний клімат</u>	Сухий клімат	Полярний клімат
	Рівень достатку	Високий	<u>Середній</u>	Низький	

Таблиця 4.2

Визначення виду одягу для проектування

Ознака	Варіанти ознаки
Сезон, кліматична зона	Сезон осінь-зима, СМТ, кліматична зона ІІА
Статус споживача	Творча діяльність
Ситуація використання	Перебування на уроці, під час перерви
Призначення	Колекція шкільного одягу
Асортимент одягу	Сукня, блузка, спідниця і штани

4.2.2. Експертна оцінка якості сучасного шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку

Експертний метод вирішення завдань заснований на використанні узагальненого досвіду, думок та інтуїції фахівців-експертів та застосовується у тих випадках, коли не зручно використовувати метод об'єктивного визначення значень показників якості такими методами, як інструментальний, емпіричний або розрахунковий.

Основні переваги групової експертної оцінки полягають у можливості різнобічного аналізу проблем визначення окремих характеристик виробу, що напряму залежить від складу та кваліфікації експертної комісії. Взаємодія між експертами дозволяє збільшити об'єм збірної інформації, якою володіє експертна комісія, у порівнянні з інформацією кожного члена групи.

Робота експертної комісії закінчилася статистичною обробкою експертних оцінок, їх аналізом і прийняттям обґрунтованих висновків. Для цього було розроблено спеціальні анкети для опитування фахівців та спеціалістів.

Для проведення експертної оцінки було вибрано адаптовані показники якості. В табл. 4.3 надано ранжування показників якості шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку.

Визначення коефіцієнтів значущості розраховано за результатами оцінки одного експерта. Коефіцієнт значущості визначається за формулою (2.1):

$$\gamma_i = (n + 1 - n_i) / (0.5 * n * (n + 1)) \quad (2.1)$$

Правильність розрахунків перевіряється:

$$\sum \gamma_i = 1$$

Для визначення найбільш вагомих вимог до конкурентоспроможності шкільного одягу для дівчаток було розраховано коефіцієнт значущості кожної групи вимог. Після цього було проведено розрахунок коефіцієнтів значущості

показників конкурентоспроможності шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку в кожній групі.

Таблиця 4.3

Експертна оцінка показників конкурентно-спроможності шкільного одягу для дівчаток

Назва вимоги	Макс оцінка	Рангова оцінка експертів				
		1	2	3	4	5
1	4	5	6	7	8	9
1.1. Відповідність виробу основному функціональному призначенню	3	3	2	2	1	3
1.2. Відповідність виробу розмірній та віковій групі дитини	3	3	2	1	3	3
1.3. Відповідність виробу сезону, сфері використання, умовам експлуатації	3	2	3	3	2	2
1.4. Відповідність матеріалу та фурнітури призначенню виробу	3	2	3	2	3	3
2.1. Можливість хімчистки, прання та прасування	3	3	2	2	1	2
2.2. Зміна лінійних розмірів після прання	3	1	3	1	1	1
3.1.1 Статична відповідність	3	1	3	3	3	3
3.1.2 Динамічна відповідність	3	1	3	3	2	3
3.2. Зручність користування	3	2	2	3	3	3
3.3. Гігієнічні показники	3	1	3	3	1	3
4.1. Відповідність виробу сучасному напрямку моди	3	1	3	2	3	3
4.2. Рівень обробки та оздоблення виробу	3	1	1	3	3	3
4.3. Чіткість та виразність товарних знаків та ярликів	3	2	2	3	3	3

За результатами проведених розрахунків визначено істотно значимі показники якості шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Номенклатура вагомих показників якості шкільного одягу для дівчаток

Код і назва показників	Шифр показника	Приведений коефіцієнт вагомості
1.1. Відповідність виробу основному функціональному призначенню	X ₁	0,0696
1.2. Відповідність виробу розмірній та віковій групі дитини	X ₂	0,0738
1.3. Відповідність виробу сезону, сфері використання, умовам експлуатації	X ₃	0,194
1.4. Відповідність матеріалу та фурнітури призначенню виробу	X ₄	0,0322
2.1. Можливість хімчистки, прання та прасування	X ₅	0,033
2.2. Зміна лінійних розмірів після прання	X ₆	0,056
3.1.1 Статична відповідність	X ₇	0,0762
3.1.2 Динамічна відповідність	X ₈	0,0708
3.2. Зручність користування	X ₉	0,0812
3.3. Гігієнічні показники	X ₁₀	0,042
4.1. Відповідність виробу сучасному напрямку моди	X ₁₁	0,125
4.2. Рівень обробки та оздоблення виробу	X ₁₂	0,0985
4.3. Чіткість та виразність товарних знаків та ярликів	X ₁₃	0,0475

В результаті проведеної роботи було визначено шість вагомих показників якості, найбільш значимі для опитаних фахівців. Експертами було з'ясовано, що найважливішими показниками якості до шкільного одягу для дівчаток є: динамічна та статична відповідність, зручність у використанні, відповідність виробу сучасному напрямку моди, рівень обробки та оздоблення виробу, кількість циклів стирання по площині.

4.2.3. Розробка та визначення творчої концепції колекції

Створюючи сучасний дитячий одяг для дівчинки молодшого шкільного віку, потрібно врахувати не тільки його практичність, зручність, але й естетичні якості та економічні показники. Проектування дитячого одягу для модельєра є не просто робочим процесом, а насамперед засобом вираження художнього бачення світу очима дитини даного віку. За допомогою одягу модельєр робить спробу донести до споживача (батьків та дітей) інформацію про потреби та бажання дітей [7, 17].

Ідея нових форм і образів дитячого одягу приходять до модельєра не випадково – це результат довгого осмислення та вивчення дитячого світу, вподобань та звичок. Джерелом натхнення може стати будь-який прояв як реального світу, так мрій та фантазій дитини. Ідеї можна черпати з історії, науки, літератури, мистецтва, природи, мультиків, фільмів, музики - саме те, що в даний час починає цікавити дітей і здатне викликати у свідомості модельєра художні образи, які потім переносяться на папір для подальшого проектування виробів.

Модельєр повинен мати здатність бачити красу і унікальність в самих звичних предметах і явищах навколишнього світу дитини, адже саме асоціації допомагають дитині зробити вибір між тим чи іншим виробом. Справжньому професіоналу у народженні ідеї здатне допомогти будь-що. У свідомості художника можуть виникнути образи майбутнього виробу після прочитання казки, перегляду мультфільму або театралізованої вистави. Прототипом колекції іноді бувають яскраві історичні особистості яких вдало ілюстрували і про яких діти добре знають [67].

Творча концепція – це основна ідея, смисловий напрям цілей, завдань і засобів проектування творчої колекції одягу. Творча концепція має авторський характер проектувальника, втілює його погляд на проблему, що породжує необхідність розробки проекту. Проектування творчої колекції передбачає втілення концепції моди на майбутнє, нових стилів і тенденцій в одязі.

Структуру проектування творчої концепції показано на рис. 4.2 [78, 79].

Рис. 4.2. Структурна схема розробки творчої концепції для проектування

В ході роботи було визначено групу споживача – це дівчинка молодшого шкільного віку, типовий розмір 140-68-63 (друга повнотна група), мезоморфний тип пропорцій тіла. З романтичним уподобанням в стилі одягу, щодо кольорової гама матеріалів – холодні тони. Проживає і навчається дитина в селесі міського типу, з середнім рівнем матеріального забезпечення сім'ї.

Перевага надається таким рисам у одязі, як зручність, краса та комфорт, це пов'язано з тим, що споживач сангвінік (люди цього типу рухливі, енергійні, оптимісти, порівняно легко переживає невдачі і неприємності) [40]. Виріб, що створюється, має відповідати основним напрямленням моди та мати чітко визначене стильове рішення.

Обраний споживач має такі особливості: пряма форма ніг, рівноважний тип постави, середнє положення плечей, пряма форма живота, середня форма сідниць, рівномірний тип жировідкладень. Колаж споживача надано на рис. 4.3.

Рис. 4.3. Творчий колаж художнього образу споживача для розробки колекції під назвою «Elegance»

4.2.4. Розробка творчої ідеї для створення колекції

Творча ідея базується на об'ємності та елегантності. Оперення птахів є головним джерелом натхнення при вирішенні як художньо-образних, так і конструктивних завдань [80]. Органічні, природні форми є джерелами конструктивних форм та фактурних фантазій колекції. Ідея колекції базується на прямих лініях та передачі кольору й форми. Дана колекція, яка матиме назву «Elegance», буде наділена характеристиками пташиного пера, а кожен з її образів втілюватиме витонченість, що своєю легкістю створить не перевершений образ для повсякденного використання.

Пташине перо, стає творчим джерелом колекції, що розроблятиметься (рис.4.4). Дуже багато людей досі використовують пір'я, як основний елемент оздоблення чи декорування.

Рис 4.4. Творче джерело для розробки колекції «Elegance»

Структурний аналіз творчого джерела і його трансформація в модель-образ. Все розмаїття кольорів, дивовижне багатство і витонченість відтінків оперення птахів стало джерелом натхнення для проектування даної колекції.

У птахів є різні типи пір'я, кожен з яких виконує певну функцію. Контурні пера покривають більшу частину тіла птиці, надаючи їй обтічну форму. Вони оберігають птицю від сонця, вітру, дощу і ран. Часто ці пір'я яскраво пофарбовані. Контурні пера діляться на махові (на крилах і хвості), стернові (хвіст) і покривні (вкривають тулуб і значну частину крил).[81, 82]

За основу для розробки колекції в класичному стилі взяті такі характерні особливості: форма махових та стернових пір'їн, об'ємність форми; гармонія кольору і фактура матеріалу. В колекції використовуватимуться чіткі лінії, відповідна кольорова гама та враховуються вподобання споживача.

Використовуючи аналіз творчого джерела, створено ідею розробки ліній силуету, ліній внутрішнього членування шкільного одягу для дівчаток, пристосовуючи їх до форми тіла людини, обираючи лінії в їх узагальненому вигляді та образному рішенні (рис.4.5).

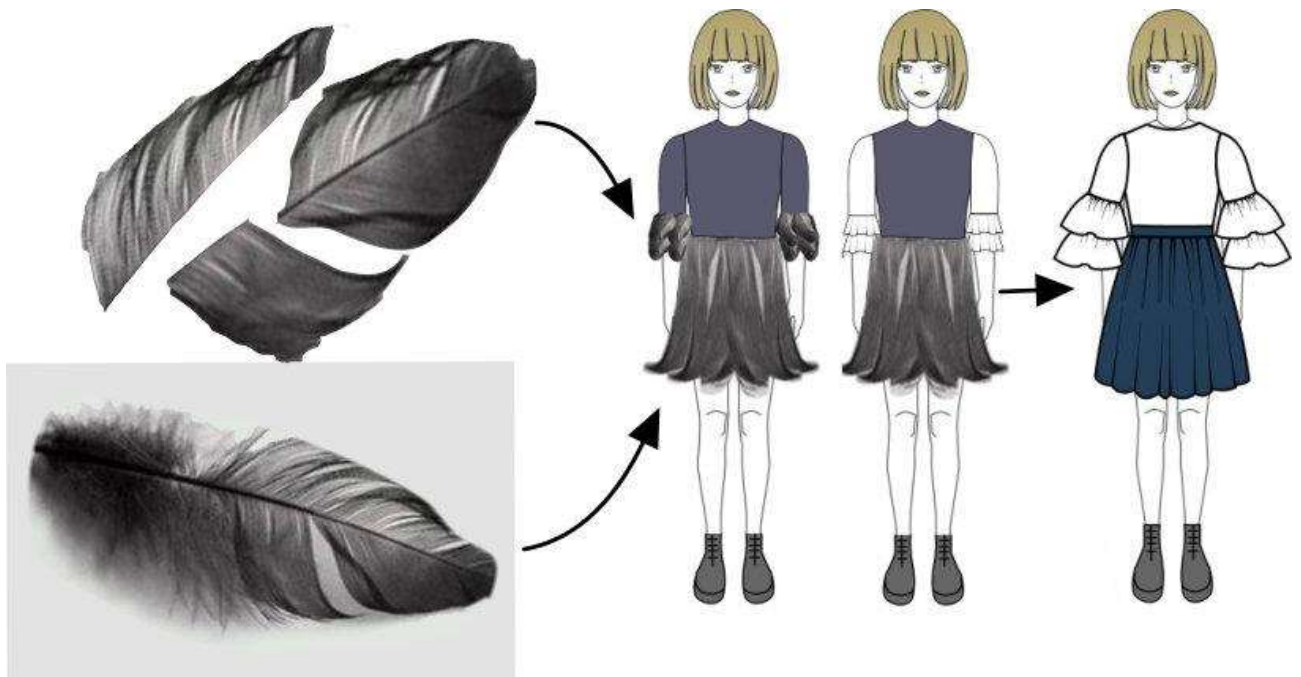

Рис. 4.5. Трансформація творчого джерела в модель-образ шкільного одягу для дівчинки молодшої шкільної групи

4.2.5. Розробка фор-ескізів моделей колекції

Починається ескізування завжди з виконання фор-ескізів (попередніх ескізів). Фор-ескіз – це емоційне рішення первинних задумів форми виробу. У ньому визначаю образність моделі. А також вирішується, яким буде силует, пропорції, ритмічну організацію частин і елементів майбутніх моделей шкільного одягу.

Фор-ескіз завжди зображує костюм на фігурі людини, завдяки чому надає повну інформацію і про характер форми костюма, і про її пропорціях, масштабності, і про образної виразності.

Основне завдання фор-ескізів передати художній образ колекції, що проектується. Фор-ескіз виконується без прив'язки до певного матеріалу і конструктивно-технологічного рішення, без уточнення деталей, у чорно-білій або кольоровій графіці [83-85].

На основі творчого джерела і планшета ідей розроблено фор-ескізи моделей колекції, виконано з використанням графічного редактора AdobePhotoshop у кількості 15 шт. рис.4.6.

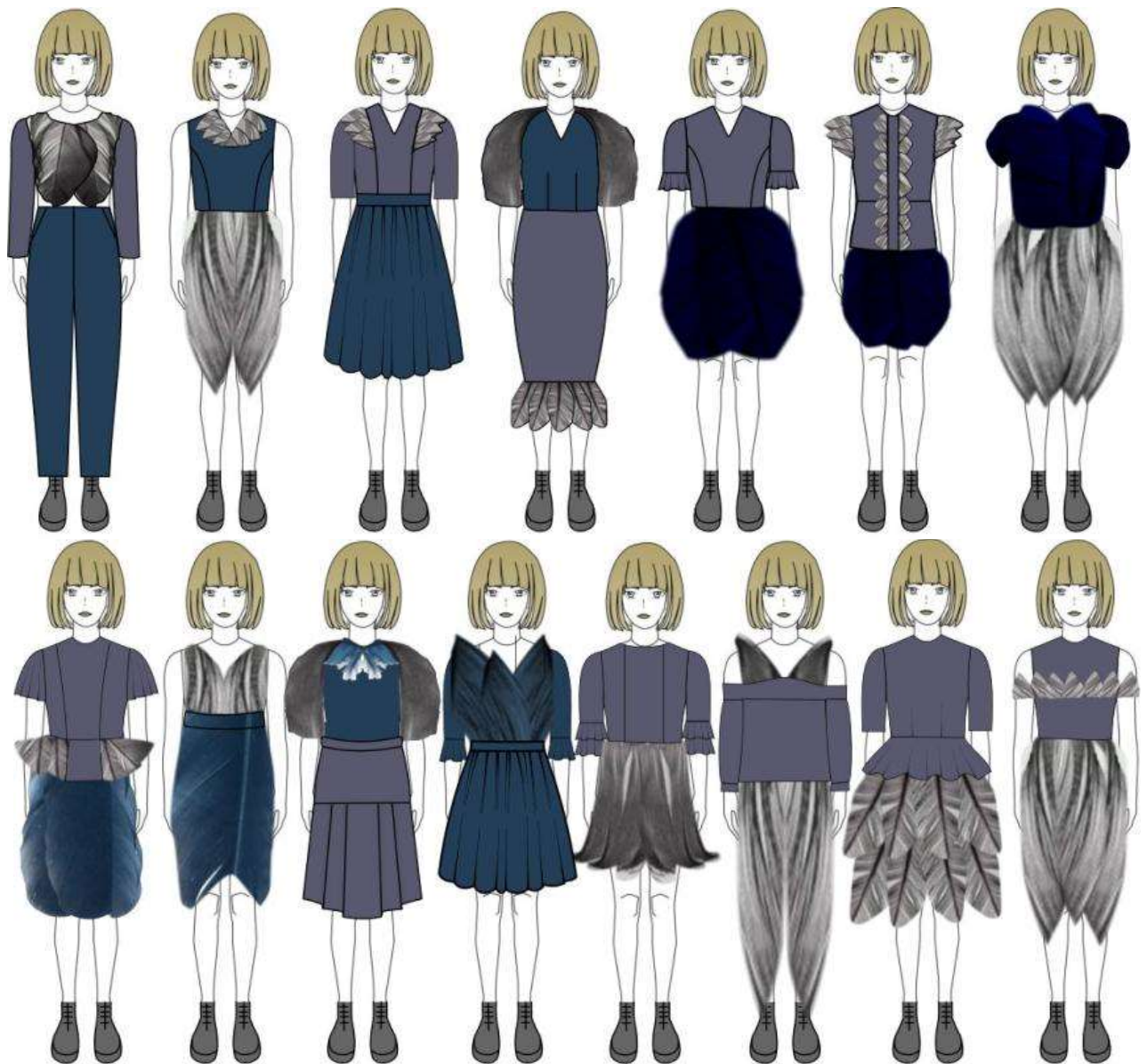

Рис.4.6. Фор-ескізи творчої колекції «Elegance»

4.2.6. Розробка творчих ескізів колекції шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи.

Подальший розвиток і уточнення первинних ідей модельєра відбувається в творчому, або художньому ескізі. Творчий ескіз несе повну інформацію про форму костюма з різних точок зору, при цьому володіє достатньою художньою виразністю.

При розробці колекції необхідно зробити творчі ескізи на всі костюми окремо і, крім того, завершальний загальний ескіз колекції у вигляді багатофігурної композиції.

Оскільки художній ескіз повинен давати глядачеві уявлення про колорит колекції, він завжди виконується в кольорі [86, 87, 88].

Вибір тканини залежить від напрямку моди, сезону, навколишнього оточення, фасону пропонованої моделі, призначення і характеру роботи. Перевагу потрібно віддавати натуральним полотнам з високою гігроскопічністю, хорошою повітропроникністю. Важливо враховувати особливості дитячої шкіри, тому матеріал повинен бути гіпоалергенним.

Не слід вибирати дуже тонкі тканини для пошиття дитячого одягу, інакше на суглобових згинах колін і ліктів піджаки з брюками будуть швидко протиратися. Для блузок і сорочок бажано вибрати матеріал з невеликим вмістом синтетики в складі, щоб забезпечити облягання, зносостійкість, незмиральність. Оскільки діти багато часу проводять в сидячому положенні, тканина повинна бути стійкою до деформації. Легкість в догляді за речами є одним з головних вимог, адже маленькі дівчатка швидко бруднять одяг.

Таким чином при виборі текстильних матеріалів для ШФ необхідно проводити її експертизу на екологічну безпеку. При оцінці якості ШФ доцільним є використання понять «комфортність» та «зручність» [89]. В ергономіці ці поняття не є об'єктивними, тому використовують показники антропометричної, гігієнічної і психофізіологічної відповідності.

Антропометричні вимоги – це відповідність шкільного одягу розмірам, формі тіла, пропорціям, особливостям фігури різних вікових груп, характеру рухів школяра.

Гігієнічні вимоги визначаються основним призначенням ШФ забезпечувати необхідний тепловий стан організму шляхом створення навколо оптимального мікроклімату і захищати тіло дитини від несприятливих кліматичних впливів, ушкоджень чи забруднень.

Психофізіологічні вимоги реалізуються у властивостях ШФ, які сприймаються дівчинкою у відчуттях. Одяг повинен відрізнятися комфортністю одягання і знімання, а також зручністю користування його окремими елементами. Розміри і розміщення кишень, застібок і інших елементів повинні відповідати умінням і навичкам дитини .

Естетичні вимоги визначаються досконалістю композиційного і колірного рішення моделі одягу, гармонією, співрозмірністю частин одягу, тектонікою тощо. Одяг повинен створювати у дитини гарний настрій, тому колір в одязі є дуже важливим. Вік і стать дитини істотно впливають на вибір нею того чи іншого кольору. Тому дівчатка більш схильні вибирати жовтий, рожевий, червоний, помаранчевий, блакитний і ліловий кольори частіше, ніж хлопчики.

Експлуатаційні вимоги до дитячого одягу, достатньо важливі та стосуються стійкості одягу до тертя, розриву, дії хімчистки тощо. Надійність одягу в експлуатації – важлива споживча властивість. В процесі експлуатації показники якості не повинні різко змінюватися протягом певного періоду часу (термін служби одягу).

Виходячи з цього, до шкільного одягу висуваються ряд вимог, значущість яких різна: одні вимоги мають першорядне значення, інші – другорядне.

При виготовленні шкільного одягу для дівчинки в романтичному стилі більш придатною є тканина – трикотаж, костюмна тканина.

Для розробки модель рекомендується виготовляти з витонченої і пластичної тканини. Акцент робиться на гнучкі, гладкі тканини з матово-блискучими контрастами.

Колір тканини – білий, бежевий та темно-синій. У зв'язку з особливістю напрямку шкільного одягу, колір підібрано відповідно стилістиці та актуальним тенденціям на ринку.

Виріб повинен забезпечувати зручність в носінні завдяки достатній свободі рухів і правильному вибору застібок, має забезпечувати міцність і надійність в експлуатації, що характеризуються хорошим опором матеріалів і швів розривних навантажень, формостійкістю деталей і зносостійкість матеріалів.

В обраному асортименті матеріалу найбільш повно проявляються такі цінні властивості як підвищена стійкість до стирання, висока міцність і легко драпірується. Але, на жаль, цей матеріал дуже легко обсипається і тому досить примхливий в роботі. Зате він забезпечує чудову посадку по фігурі.

Костюмна тканина. Тіар достатньо щільний, але, не дивлячись на свою структуру, м'який, еластичний та чудово драпірується. Ця тканина – гарний вибір для повсякденних спідниць, брюк та костюмів. Тіар практично не зминається, що робить догляд за ним цілком не складним. Прати вироби з нього не можна при високій температурі, адже тканина може дати усадку.

Сорочкова тканина-досить тонка, має високу гладкість поверхні. Маю малі зминальні властивості, що покращує догляд за виробом [4].

Один з найнеобхідніших матеріалів для створення одягу є нитки. При пошитті легкого асортименту можуть використовуватися шовкові, бавовняні, синтетичні нитки. До швейним ниткам в залежності від їх призначення пред'являються різні вимоги. Основними вимогами до швейним ниткам є забезпечення задовільних пошивних властивостей і забезпечення необхідної міцності і зносостійкості швів в процесі експлуатації. В процесі виробництва одягу швейні нитки застосовуються для виконання різних технологічних операцій: сточування деталей, виконання оздоблювальних строчок, підшивання низу, пришивання гудзиків, виготовлення петель тощо.

Для забезпечення високої якості і надійності ниткових з'єднань при виготовленні швейних виробів повинно бути забезпечене раціональне використання швейних ниток.

У проєктованому виробі застосовується застібка-блискавка. Застібка-блискавка складається з двох рядів ланок, укріплених на смугах стрічки; замку, який при пересуванні замикає або розмикає ланки; обмежувача ходу замку. В даному випадку використана пластмасова застібка-блискавка з не рознімним обмежувачем.

На основі творчого джерела, фор-ескізів моделей колекції було розроблено ескізи колекції в кількості 5 шт., за допомогою графічного редактора Хага які зображено на рисунку 4.7.

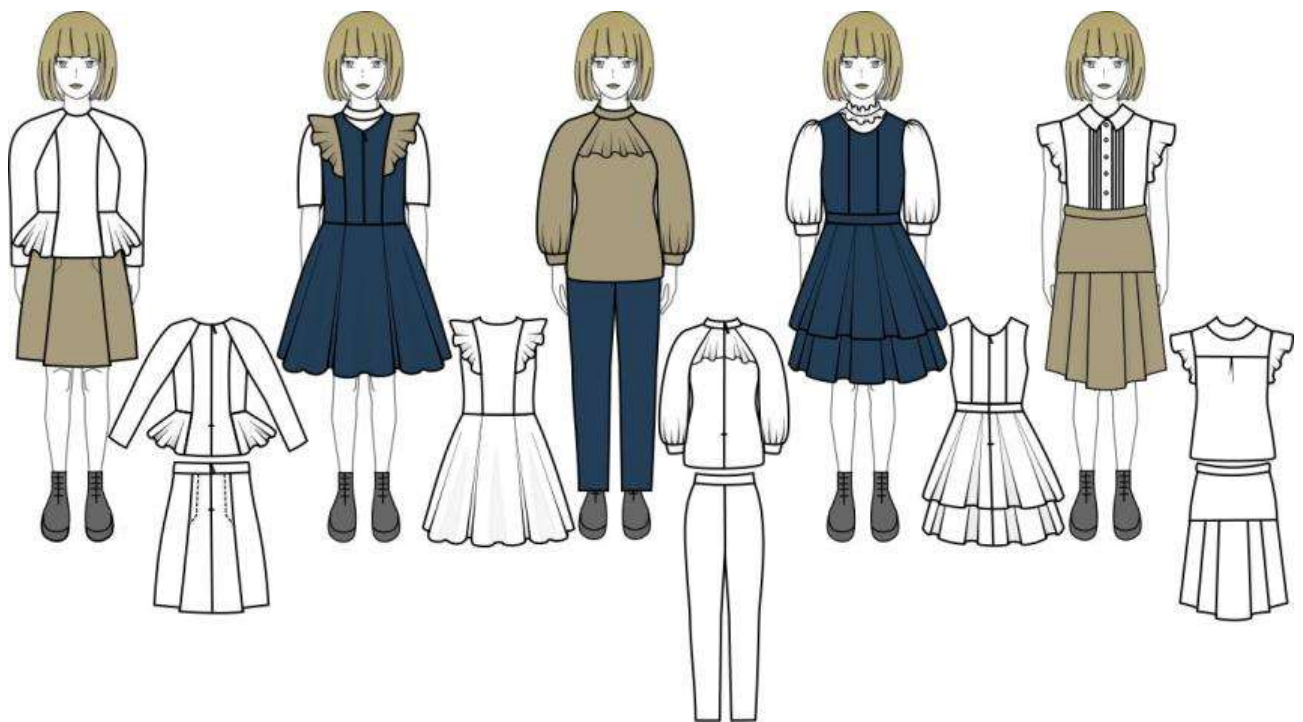

Рис 4.7. Ескізи творчої колекції «Elegance»

Висновки до розділу 4

В процесі розробки рекомендацій по удосконаленню проєктування шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи було виконано наступні задачі:

1. Проведено дослідження, методів трансформації, що використовуються при проєктуванні одягу. Визначено та систематизовано варіанти композиційно-конструктивних рішень трансформації
2. Проведено маркетингові дослідження шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи. Визначено споживчі та виробничі вимоги споживачів до обраного виду одягу. Проведено експертну оцінку якості сучасного шкільного одягу для дівчаток молодшого шкільного віку
3. Розроблено творчу концепцію колекції, складено художній образ споживача. Визначено і проаналізоване творче джерело, яке трансформовано у модель-образ. Визначено силует, пропорції, ритмічну організацію частин і елементів майбутніх моделей шкільного одягу, основний художній образ яких виконаний в фор-ескізах колекції.
4. Розроблено ескізний ряд моделей колекції шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної групи

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Проаналізовано етапи проєктування дитячого одягу та визначено актуальні проблеми сучасного процесу проєктування шкільного одягу. Встановлено, що актуальним напрямом удосконалення проєктування шкільного одягу є створення авторських колекцій із застосуванням сучасних стильових рішень, що відповідатимуть модним тенденціям.
2. Проведено аналіз типового асортиментного ряду та композиційно-конструктивних рішень шкільного одягу для дівчаток.
3. Надано характеристику видам оздоблення, його впливу на якість одягу та способам втілення декору.
4. Досліджено еволюцію шкільного одягу у світі та в Україні. Встановлено, що під впливом соціальних змін та культурного розвитку суспільства вигляд шкільного одягу різних країн набував характерних образних особливостей та певних композиційно-конструктивних рішень.
5. Визначено дизайнерів та бренди, що розробляють шкільний одяг в Україні, встановлено способи представлення актуальних колекцій одягу для школи.
6. Досліджено існуючі різновиди логотипів та нашивок, що використовуються в шкільному одязі.
7. Встановлено стилістичне розмаїття художньо-образних особливостей, характерних для шкільного одягу. Запропоновано класифікацію стильових напрямків у шкільному одязі.
8. Систематизовано художньо-образні особливості шкільного одягу України та світу, охарактеризовано їх представлення в колекціях українських брендів.
9. Розроблено рекомендації стосовно оптимізації гардеробу, використання елементів трансформації та оздоблення при проєктуванні шкільного одягу для дівчаток молодшої шкільної вікової групи.
10. Запропоновано дизайн-проект колекції шкільного одягу для дівчаток з урахуванням актуальних тенденцій дитячої моди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петушкова Г.И. Проектирование костюма: Учебник для высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 416с.
2. Гусинов Г.М., Ермилова В.В., Ермилова Д.Ю. Композиция костюма: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений. Москва: Мастерство; Издательский центр «Академия»; Высшая школа, 2004.432с
3. Пармон Ф.М. Композиция костюма. Москва :Легпромбытиздат, 1997.-318 с
4. Гайдук Л.М, Васильева І.В. Сучасні технології моделювання і художнього оздоблення одягу: Навчальний посібник. Київ: КНУТД, 2008.132 с.
5. Лук'янець Т.І. Маркетингова політика комунікацій. Навчальний посібник.-2-ге вид.,доп. Київ : КНЕУ,2003.-440с.
6. Косенко О.И. Психология восприятия в практической деятельности дизайнера одежды // Вісник ХДАДМ. №5,2008.- С.65-71/
7. Бескорвайная ГЛ. Проектирование детской одежды: учеб, пособие [для студ. высш. учеб, завед.] / Г.П.Бескорвайная, С.В. Куренова.Москва :Акдемия, 2002.96 с.
8. Назарчук Л. В. Дослідження факторів, які впливають на проектування дитячого одягу. Вісник КНУТД. 2007. №4 (36). С. 74-78.
9. Пашкевич К. Л., Баранова Т. М. Конструювання дитячого одягу : навч. посіб.. Київ : Профі, 2012. 320 с.
10. Бузов, Б. А., Алименкова Н. Д..Матеріаловеденіє у виробництві виробів легкої промисловості: підручник для студентів вищих учбових закладів. Москва: Академія, 2008.
11. Булатова, Е. Б., Евсеєва М. Н..Конструктивне моделювання одягу: навчань. допомога - МОСКВА :Академія, 2004.
12. Литвина Л.М., Леонідова І.О., Турчановская Л.Ф. Моделювання і художнє оформлення жіночого та дитячого одягу. Москва : Легка індустрія,

1972

13. Ермилова В.В., Ермилова Д.Ю. Моделирование и художественное оформление женской одежды: Учеб. пособие для студ. учреждений сред. проф. образования. Москва: Мастерство; изд. центр «Академия»; Высшая школа, 2000.

14. Дзеконьска-Козловска. А. Женская мода XX века. Пер. с польск. М. «Легкая индустрия», 1977. С. 296

15. Головина М.В., Михайлец В.М., Ямпольская А.Н. Современная отделка одежды: Київ : Техника, 1977. 152 с

16. Крюкова Н.А., Конопальцева Н.М. «Технологические процессы в сервисе. Отделка одежды из различных материалов»: учебное пособие. М.; ФОРУМ ИНФА. 2007. 240 с

17. Козлова Т. В., Рытвинская Л. Б., Тимашева З. Н. Моделирование и художественное оформление женской и детской одежды, Учеб. для сред. спец. учб. зав-й. 2-е изд., перераб. и доп. МОСКВА : Легпромбытиздат, 1990. 201с

18. Чупріна Н. В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти) : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.07. Київ : КНУТД, 2019. 610 с.

19. Чупріна Н. В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти) : монографія. Київ : КНУТД, 2019. 476 с.

20. Чупріна Н. В., Струмінська Т. В. Сучасні технології дизайнадіяльності : навч. посіб.. Київ : КНУТД, 2017. 416 с.

21. Лагода О. М. Репрезентативні практики дизайну костюма в контексті еволюції художньо-проектної культури : дис. д-ра мистецтвознавства: 17.00.07. Київ : КНУТД, 2020. 593 с.

22. Кротова Т. Ф. Класичний костюм в європейській моді ХІХ – початку ХХІ століття: еволюція форм і художньо-стильових особливостей

:монографія. Львів :ЛігаПрес, 2014. 308 с.

23. Костельна М. Творчий пошук у дизайні костюмів представників Львівського будинку моделей 1950—1970-х рр.: конструктивні та декоративні особливості. Народознавчі зошити. Серія мистецтвознавча. № 5 (119). 2014. С. 1051-1055.

24. Король Н. Я. Народні традиції в моделюванні дитячого одягу в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.06. Львів : ЛНАМ, 2016. 20 с.

25. Васильєва О.С., Пашкевич К.Л., Васильєва І.В. Колосніченко М.В. Еволюція шкільного форменого одягу в Англії та Франції ХVІ-ХХ ст. *Art and Design*. 2020. №2. С.52

26. Studzińska A., Frydrych I. Transformable Clothing in Children's Fashion. *Fibres & Textiles in Eastern Europe*. 2020. 28. 2 (140). С. 90–95.

27. Нанн Дж. История костюма 1200 – 2000. Москва :Астрель: АСТ, 2003. 343 с.

28. Яцына М., Кетруш В. Разработка детской одежды со светоотражающими элементами. Технический Университет Молдовы. С. 453–456.

29. Liao Z., Leung S. Y. S., Du W., Guo Z. A Me-based rough approximation approach for multi-period and multi-product fashion assortment planning problem with substitution. *Expert Systems with Applications*. 2017. Vol. 84. Pp. 127–142.

30. Перова Л. Н., Муртазина С. А. Применение декоративных элементов из полимерных материалов для изготовления детской одежды. Вестник технологического университета. 2015. №18. С. 139–141.

31. Школьная форма в Австралии. WS Uniform. URL: <http://worldschooluniform.ru/articles/shkolnaya-forma-v-avstralii/>

32. Школьная форма в Китае. WS Uniform. URL: <http://worldschooluniform.ru/articles/shkolnaya-forma-v-kitae/>

33. Зеленский С. Формальный вопрос: 8 школьных дресс-кодов. Журнал «Вокруг света» № 9, сентябрь 2018 г.

34. Японская школьная форма. WS Uniform. URL: <http://worldschooluniform.ru/articles/kakaya-yaponskaya-shkolnaya-forma-dlya-devochek-i-malchikov/>

35. Школьная форма в Шри-Ланке. WS Uniform. URL: <http://worldschooluniform.ru/articles/shkolnaya-forma-v-shri-lanke/>

36. Історія декоративного мистецтва України : У 5 т. Т. 5. Мистецтво ХХ – початку ХІХ століття. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. 546 с.

37. Корнієнко О. В. Структура й особливості функціонування індустрії моди в УРСР у II половині ХХ ст.. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. 2018. Т. 29 (68), № 3, с. 18–23.

38. Мода і виробництво. *Краса і мода*. Літо 1979. С. 36–37.

39. Указ Президента України від 20 червня 2019 року № 418/2019 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких указів Президента України»

40. Указ Президента від 12 червня 1996 року № 417 «Про шкільну форму для учнів середніх закладів освіти»

41. Про компанію. *ANDRETAN*. URL: <https://andretan.ua/ru/about-company>

42. Школьная форма от POUSTOVIT. *ELLE*. URL: <https://elle.ua/moda/novosty/shkolnaya-forma-ot-poustovit/>.

43. «Про шкільну форму» (№929 від 3 жовтня 2017 року) http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/UPR17115.html

44. «Про дотримання педагогічної етики працівниками навчальних закладів міста Києва» (№43к від 25 січня 2016 року) <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Nakaz-KMDA-pro-shkilnu-formu-03.10.17.pdf>

45. Савченко В. Роксолана Богуцька: Деякі жінки не розуміють різниці між сексуальністю та вульгарністю // Суботня пошта. Л., 1998, 12

лютого.С. 6.

46. Клименко В. Караванська історія: «У Львові я – «Ізгой» // Україна молода. К., 2000, 10 квітня.С. 6.

47. Лань О. «Не привозьте українок – вони забирають усі призи». Фурор Олени Даць на конкурсі модельєрів у Франції // Високий замок. Л., 2005, 23 червня.С. 6.

48. Станіц Б. ЛіліяПустовіт: у пошуках майбутнього часу // Єва, 1999, осінь.С. 70, 73.

49. Колотушкіна З. СергійБизов. Сезони моди-5. Картинки з виставки // Єва.К., 1999, осінь.С. 78.

50. Про компанію. Smil.ua. URL
<https://smil.ua/catalog/school/forma-dla-devocek>

51. Про компанію. TMLukas-kids. URL <https://lukas-kids.com/%D1%81hkolnaja-forma-dlja-devochek/>

52. Про компанію DolceGabban. URL
<https://www.dolcegabban.com/ru/back-to-school-girls/>

53. Про компанію ТМ Cvetkov. URL
<https://cvetkovtm.com/ru/catalog/shkolnaya-forma1/>

54. Про компанію Marks and Spencer. URL
<https://www.marksandspencer.com/1/kids/school-uniform/fs5/girls>

55. Про компанію Papa-Atelier. URL https://papa-atelier.com/girls/school_casual/

56. Сделано в Украине: школьная форма.TAGO VOGUE. URL:
<https://vogue.ua/article/fashion/brend/sdelano-v-ukraine-shkolnaya-forma6617.html>

57. Первый магазин детской одежды TAGO. VOGUE.URL:
<https://vogue.ua/article/fashion/brend/pervyy-magazindetskoj-odezhdy-tago.html>.

58. Васильєва О., Васильєва І., Влох Є., Самборська Ю. Аналіз логотипів та емблем як елементів фірмового стилю навчальних закладів

аїнсвіту, Міжнародна науково-практична конференція «Культурологія та мистецтвознавство: спільне та перспективи розвитку», м. Венеція, Італія, Видавництво «Baltija Publishing», 18 лютого 2020, С- 39-41

59. Васильєва О. С., Пашкевич К. Л., Васильєва І. В., Гричанюк О. В., Калун О. Ю. Логотип та емблема як складові фірмового стилю закладів освіти України, *Art and Design* №4, 2020, С. 70-80

60. Про компанію. *Вишивка № 1 у Києві*. URL: <https://vyshyvka.top/onas/>

61. Моделирование и художественное оформление детской одежды. URL:http://www.piknad.ru/teormod14_1.php

62. Конструирование и моделирование детской одежды: Учебно-методическое пособие / А.Л. Файзрахманова, И.М.Файзрахманов. Елабуга: Изд-во филиала КФУ, 2012. – 92 с.

63. Бескорвайная, Г.П. Проектированиедетскойодежды / Г.П. Бескорвайная, С.В.Куренова.Москва: Академия, Мастерство, 2002.96 с.

64. Ахметова Д. И. Проблема стилевого многообразия в ситуации современной художественной культуры: автореф. дис. ... канд. фил. н. Казанский гос. ун-т культуры и искусств. Казань, 2013. 25 с.

65. Васильев А. Судьбы моды. Москва : ООО «Альпина нон-фикшн», 2010. URL: <https://www.e-reading.club/book.php?book=1025628>

66. Наку А. Спортивний стиль у проектуванні європейського костюма: традиції та сучасні інтерпретації. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, VII(34), I.: 205. Budapest. 2019 Sept. P. 21-25 (Index Copernicus).

67. Дизайн: Словник-довідник / за ред. М. Яковлева; / упоряд.: Ю. Іванченко, О. Варвик, О. Броаліна та ін. Редкол.: В. Сидоренко (голова), І. Безгін, Г. Веселовська та ін. ; НАМ України, Ін-т проблем сучасн. мист-ва. Київ :Фенікс, 2010. 384 с.

68. Володин В. А. Мода и стиль : современная энциклопедия / гл. ред. В.А. Володин. Москва :Аванта, 2002. 482 с.

69. Козлова Т. В., Ильичева Е. В. Стиль в костюме XX века :учебн. пособ. для ВУЗов. Москва : МГТУ им. А. Н. Косыгина, 2003. 160 с.

70. Пашкевич К.Л., Єжова О.В., Кротова Т.Ф., Креденець Н.Д., Лю Цзянсінь, Фесюк І.Я. Дизайн-проекування сучасних суконь з оздобленням з урахуванням властивостей тканин. Art and Design, 2019. № 4 (08). С. 79-90

71. Happy Birthday, BABY DIOR! DIORMAG. URL: https://www.dior.com/diormag/en_gb/article/happy-birthday-baby-dior

72. Трушина Т. К., Алексеєнко В. О.; Герасименко О. Д. Аналіз оздоблення дитячого одягу в колекціях дизайнерів другої половини XX ст.. Наукові розробки молоді на сучасному етапі :тези доповідей XVIII Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів, 18–19 квітня 2019 р. Київ : КНУТД, 2019. Т. 1 :Сучасні матеріали і технології виробництва виробів широкого вжитку та спеціального призначення. С. 153–154.

73. Ісаєв О. А., Богомазюк Т. М., Пашкевич К. Л., Герасименко О. Д., Ткачук О. Д. Прогнозування асортименту сучасних колекцій дитячого одягу. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2017. № 4 (112). С. 182–192.

74. Школьная форма от украинских дизайнеров: 5 успешных историй *ELLE*.URL: <https://elle.ua/moda/fashion-blog/shkolnaya-forma-ot-ukrainskih-dizaynerov-5-uspeshnih-istoriy/>

75. Колосніченко М.В., Пашкевич К.Л. Мода і одяг. Основи проектування та виробництва одягу: навч.посіб..2-ге вид.Київ : Профі,2018.

76. Задесенець Е. Дизайн в системі менеджмента качества / Е. Задесенець // Стандарты и качество.2006.№7.С. 96-98.

77. Шкільна форма для хлопчиків. [Електронний ресурс]: Купити шкільну форму для хлопчиків. URL:<http://m-moda.com.ua/ua/catalogue/index/4/1>

78. Конструирование одежды с элементами САПР/ [Коблякова Е. Б. [и др.]; под ред. Е. Б. Кобляковой.[4-е изд. перераб. и доп.].Москва:Легпромбытиздат, 1988.462 с.
79. Нижибицкий О.Н. Дизайн как средство расширения сбыта / О.Н. Нижибицкий // В мире оборудования.2003.№4(33).С. 28-29.
80. Люшер М. Сигналы личности. Ролевые игры и их мотивы / Люшер М. Воронеж: Модек, 1993.160с
81. Шкільна форма для дівчат. [Електронний ресурс]: Каталог шкільної форма для дівчат. ТМ «Мілана». URL:y:.htmlmilana.ua/shkolnaja-phorma-internet-magazin-shkolnaja-phorma-dlja-devochek/c-382_378.
82. Детская мода 2021 2022 года для мальчиков и девочек. URL: <https://voguemoda.ru/detskaya-moda-goda>
83. Супрун Н.П. Конфекціювання матеріалів для одягу. /Н.П. Супрун, Л.В.Орленко, Е.П. Дрегуляс, Т.О. Волинець Київ : Знання, 2005.159 с.
84. Колосніченко М.В., Щербань В.Ю., Процик К.Л. Комп'ютерне проектування одягу. Навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2010. 235 с.
85. Изделия швейные высшего качества. Общие технические условия: ОСТ17.551-75 [Действующий с 01.04.1977]Москва: Издательство стандартов, 1976.8с.
86. Статистические методы управления качеством продукции. Термины и определения. ГОСТ 15895-77 - [Действующий 01.01.1978].М Изд-во стандартов, 1978.10 с.
87. Васильева О.С. Розробка класифікації видів і принципів реалізації функції трансформації дитячого шкільного одягу і гардеробу / О.С. Васильева, О.В. Колосніченко, І.В. Васильева, Н.В. Остапенко // Теорія і практика дизайну: Збірник наукових праць / Технічна естетика - Київ : "Дія", 2017. - вип.13. Стор.27-41

88. Васильева И. Определение потребительских требований к форменной одежде для детей младшей школьной группы / И. Васильева, А. Двойных, Е. Васильева, М. Колосниченко //Збірник статей IV Міжнародного симпозиуму [«Creativitate. Tehnologie. Marketing»], (Молдова, Технічний університет Молдови, 26 жовтня – 28 жовтня 2017 р.) / Universitatea Tehnică a Moldovei.Ch.: UTM.2017.Vol. 3.C.214-219/
89. ДСТУ ISO 4916: 2005. «Матеріали текстильні. Типи швів. Класифікація і термінологія» - Київ : Держспоживстандарт України, 2005. - 50 с.
90. Герасименко О. Д., Костогриз Ю. О., Пашкевич К. Л., Колосніченко М. В. Особливості розвитку індустрії дитячої моди ХХ – початку ХХІ століття. Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів, 10–11 жовтня 2019 р. Хмельницький : ХНУ, 2019. С. 144–145.
91. Історія декоративного мистецтва України : У 5 т. Т. 5. Мистецтво ХХ – початку ХІХ століття. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. 546 с.
92. Васильєва І.В., Гричанюк О.В., Калун О. Ю., Васильєва О.С. Трансформація як актуальний напрям дизайну шкільного форменого одягу. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Культурологія та мистецтвознавство: точки дотику та перспективи розвитку» (27–28 листопада, 2020 року, м. Венеція, Італія). м. Венеція, 2020. С. 118–120.